

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

BEDÝNKY PŘÍBĚHŮ UKRAJINA

METODICKÉ A PRACOVNÍ LISTY
děti 5–7 let

Jak pracovat s metodickými materiály k multikulturní výchově?

Dostávají se Vám do ruky materiály zaměřené na Ukrajinu, které obsahují metodické listy pro pedagogy a pracovní listy určené žákům.

Materiály jsou zpracované jako inspirace pro práci s dětmi v rámci průřezového tématu multikulturní výchova. Mají sloužit jako odrazový můstek, jelikož při přímém kontaktu s dětmi předáváme své zkušenosti, názory a každý z nás má vlastní postoj a přístup k výuce. Proto při práci s metodikou můžeme volit a upravovat aktivity a témata, která nás zajímají a jsou vhodná pro konkrétní skupinu dětí, se kterou právě pracujeme. Časová dotace u aktivit je také orientační a je třeba ji vždy zvážit a přizpůsobit konkrétní skupině dětí.

Metodické materiály obsahují několik částí. Kultura a jazyk konkrétních zemí jsou dětem přiblíženy pomocí pohádek, které pomáhají poznat osobitost země, a představují tak důležitý pramen k pochopení identity lidí, kteří z ní pocházejí. Dále jsou v metodice informace o dané zemi v blocích: Geografie a základní údaje, Fauna, flora a podnebí, Jazyk a obyvatelstvo, Tradice a řemesla.

V každém bloku najdeme nejen pracovní listy, pohybové a výtvarné činnosti, ale i hudební a divadelní aktivity, experimenty, výzkumy, jazykové hry, audionahrávky a video ukázky, odkazy na tipy a zajímavosti. Tyto aktivity jsou představeny s využitím různých výukových metod a strategií, například: hra, zážitková metoda, prezentace, výklad, diskuse, čtení, skupinová, párová a samostatná práce, pozorování, projektové vyučování, brainstorming, poslech a imitace atd.

Je to určitý návod, jak s konkrétní zemí pracovat, ale není nutné se snažit zařadit do výuky všechny aktivity a striktně dodržovat všechny postupy a instrukce. Metodika funguje jako celek, ale také ji můžeme rozdělit na jednotlivé části a pracovat s nimi zvlášť v průběhu roku.

METODICKÉ LISTY – POHÁDKA (PL 1–2)

Výukové metody a strategie: výklad, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, čtení, skupinová práce, hra, zážitková metoda

Obecné vzdělávací cíle: poznávání cizí kultury pomocí pohádky, uvědomění si podobnosti slovanských jazyků, základní orientace v mapě Evropy, kultivace postřehu a vizuální paměti, rozvoj hrubé motoriky, rozvoj samostatného myšlení a úsudku, kooperace v rámci skupiny, vlastní zkoumání přírodních zákonitostí

Dílčí cíle dle RVP:

ČTENÍ POHÁDKY

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: mapa, polštářky, text nebo audionahrávka pohádky

Postup:

1) Na zemi si rozložíme mapu (ideálně politickou mapu Evropy) a povídáme si s dětmi o cizích zemích. Volně vedenou diskusí otevřeme téma a připravíme se na čtení ukrajinské pohádky. Děti se ptáme na otázky typu: *V jaké zemi žijeme? Co znamená slovo cizí? Co je to cizí země? Kdo je pro vás cizinec? Znáte nějaké cizince? Před námi je země Ukrajina, už jste o ní někdy slyšeli? Byli jste tam někdy?*

2) Připravíme děti na to, že si poslechnou ukrajinskou pohádku, a to jak česky, tak také ukrajinsky (pokud neví, co je to cizí jazyk, vysvětlíme si společně pojem). Ukrajinština a čeština jsou si trochu podobné. *Pokuste se co nejvíce soustředit až uslyšíte ukrajinštinu a zkuste poznat alespoň nějaká slova. Kdo pozná a zapamatuje si alespoň 3?*

TIP Při poslechu audionahrávky ji můžeme po první části zastavit a zeptat se dětí, jestli nějakým slovům rozuměly. Posluchače tak podpoříme ve hře na rozpoznávání slov v ukrajinštině.

3) Pohodlně se s dětmi usadíme do kruhu na polštářky a přečteme si pohádku „Rukavička“ v českém a ukrajinském jazyce **ZDE**. Pokud nemáme možnost, aby někdo četl pohádku v ukrajinštině, můžeme si ji pustit jako **audionahrávku** (v sekci Bedýnky příběhů, Ukrajina). Pokud máme ve školce nějaké ukrajinsky mluvící rodiče, zkusíme je pozvat na pomoc se čtením ukrajinských pasáží.

TIP Příběh otevřeme a uzavřeme zvukem hudebního nástroje (např. karimba, zvonkohra, xylofon, případně triangel). Jednoduchý hudební vstup na začátku příběhu může pomoci ke ztišení, ke směřování pozornosti dětí na jedno místo a k navození atmosféry něčeho speciálního. Na závěr pak zvuk jasně ohlašuje, že je to konec („nic dalšího nebude“) a jasný signál k návratu do reality. Zároveň se tímto jednoduchým aktem děti učí základ řemesla vypravěče, a sice že příběh musí mít jasný začátek a jasný konec.

4) Po přečtení pohádky si s dětmi povídáme o pohádce a ukrajinštině. *Znáte pohádku? Pokud ano, jak je možné, že znáte pohádku z Ukrajiny?* Evropské (a nadto slovanské) země se po staletí střetávají a mísí, mnohé od sebe po staletí přebírají. Pohádky a příběhy byly vždy oblíbené a předávaly a vyprávěly se i do cizích zemí. *Jak se vám pohádka líbila? Už jste někdy dříve slyšeli ukrajinštinu? Pamatujete si nějaká ukrajinská slova?*

TIP V případě zájmu o ukrajinské výrazy můžeme pokračovat dále k metodickému listu **Jazyk a obyvatelstvo** a pracujeme s tématem ukrajinštiny.

Místo opakování děje příběhu si s dětmi můžeme zahrát Kimovu hru s postavami z příběhu.

KIMOVA HRA

Časová dotace:	10 min
Pomůcky:	figurky nebo obrázky postav z příběhu (Příloha 1), látka, (plátěný pytlík)

Postup:

1) Na zem si připravíme figurky (pokud máme) nebo obrázky zvířat/postav (**Příloha 1**) z příběhu: myš, žába, zajíc, liška, vlk, divočák, medvěd + můžeme přidat i děda a psa. Figurky/obrázky přikryjeme látkou.

2) Na 3–5 vteřin odkryjeme látku a necháme děti prohlédnout postavičky, pak je znovu přikryjeme. Nepozorovaně odebereme jednu postavu (ukryjeme ji – pro nepozorované odebírání postav je dobré mít malý pytlíček). Při dalším odkrytí bude tedy jedna postava scházet. Cílem hry je, aby děti co nejrychleji rozpoznaly, která schází.

3) Jakmile některé z dětí uhodne, postava se vrátí zpět. Při dalším kole odebereme jinou postavu.

HRA NA RUKAVICI

Časová dotace:	15 min
Pomůcky:	velký kus látky, reprodukováná hudba (nebo hudební nástroj, který ovládáte)

Postup:

1) Povídáme si s dětmi o tom, jaké to asi je, když se zvířátka mačkala v domečku společně. *Proč se asi zvířátka chtěla schovat? Proč vlastně my máme dům?*

2) Na zem položíme velký kus látky, na který se pohodlně vejde celá skupina dětí. Ten představuje rukavici. Děti chodí kolem látky, když hraje hudba. Jakmile hudba přestane hrát – mrzne – a děti musí co nejrychleji skočit na látku, aby neumrzly.

3) Každým kolem látku o kus složíme, aby se místo zmenšilo. Pokusíme se dostat na úplné minimum, kdy budou děti naprosto neprodyšně namačkané na sebe.

4) Děti pracují jako skupina, pokud někdo z dětí zůstane venku (mimo látku) nebo i jen jednou nohou venku, celá skupina „umrzne“ a hra buď končí, nebo se hraje od začátku (látku opět rozložíme). Cílem je, aby se jako skupina zvládly vejít na co nejmenší prostor (na základě schopností skupiny odhadneme minimum).

TIP Zkusme nechat co nejvíce zodpovědnosti na dětech a neradit jim, jak se na látku nejlépe vměstnat. Povzbudíme nejstarší děti, aby pomohly mladším a aby zvládly úkol vyřešit samy jako skupina.

5) Po hře si s dětmi sedneme do kruhu a povídáme si: *Jak nám bylo příjemné mačkat se na sebe? Kde se mačkáme jako zvířata v rukavičce? (dopravní prostředky, obchody, s mámou a tátou v posteli? Na*

jedné hromadě při hře ve školce?) Je normální se na sebe mačkat? Jak blízko chodíte k cizím a jak ke známým lidem?

TIP Můžeme navázat povídáním o zásadách bezpečnosti vůči cizím osobám.

EXPERIMENT: KOLIK SE NÁS VEJDE?

Časová dotace: 15 min

Pomůcky: balicí papír/velký arch papíru, fixy, (kostky/klacíky)

Postup:

- 1) Zahrajme si na výzkumníky a provedme společně experiment. Zjistíme, kolik se nás vejde na: jednu židli, do lavice, na jednu kachličku na podlaze, do jednoho velkého dospěláckého trička, do jednoho úklidového kumbálku, na klín paní učitelky, na jednu hromadu, která se nezřítí k zemi atd.
- 2) Nejprve si určíme „výzkumné místo“, provedeme odhad (*Kolik se nás tam asi vejde?*) a pak teprve přikročíme k pokusu.
- 3) Výsledky si můžeme zaznamenávat do speciální tabulky. Například na velký arch papíru, kde s dětmi zakreslíme zkoumané místo. Děti pak mohou zaznamenávat, kolik osob se vešlo – např. kreslit čárky, naskládat daný počet kostek atp.

EXPERIMENT: ZIMA VELIKÁ

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: teploměry, teplé rukavice s kožíškem, + v ideálním případě venkovní prostředí a den, kdy je chladno

Postup:

- 1) Rozvineme s dětmi téma chladného počasí a hledání úkrytu, které se v pohádce objevuje. Připomeneme si děj pohádky. Můžeme zkusit shrnout společně v kruhu, kdy každé dítě řekne jednu větu.

2) S dětmi společně uvažujeme: *Proč se asi zvířata chtěla schovat do rukavičky? Byla jim zima? Byla mně někdy zima? K čemu nám slouží oblečení v zimě – k čemu jsou rukavice? Jak se můžeme zahřát jinak než oblečením? Jak se můžeme zahřát, když nemáme ani oblečení, ani oheň, topení...?* (Jiní lidé – tulení, tření rukou, běhání, dřepy, skoky.) *Víte, jak měříme teplo?* (povídáme si o teploměru, stupních Celsia).

3) Po diskuzi si s dětmi vezmeme teploměr(y) a uspořádáme vlastní experimenty a zahrajeme si na výzkumný tým, který naměří teploty: venku/ v rukavici s kožíškem/ v rukavici s kožíškem s rukou uvnitř.

4) Výsledky si opět můžeme zaznamenávat do tabulky, kterou společně připravíme na velký arch papíru a výsledky do ní zakreslujeme pomocí obrázků (*Co měříme?*) a čárek (*Kolik jsme naměřili?*).

TIP Pokud děti experiment „chytlí“, můžeme pokračovat dál. Měřit teplotu rukou, které jsou bez rukavic (pokud je venku chladno), rukou, které se minutu třou o sebe atd.

PŘEDŠKOLNÍ PŘÍPRAVA

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: psací a kreslicí potřeby, pracovní listy (PL1–2)

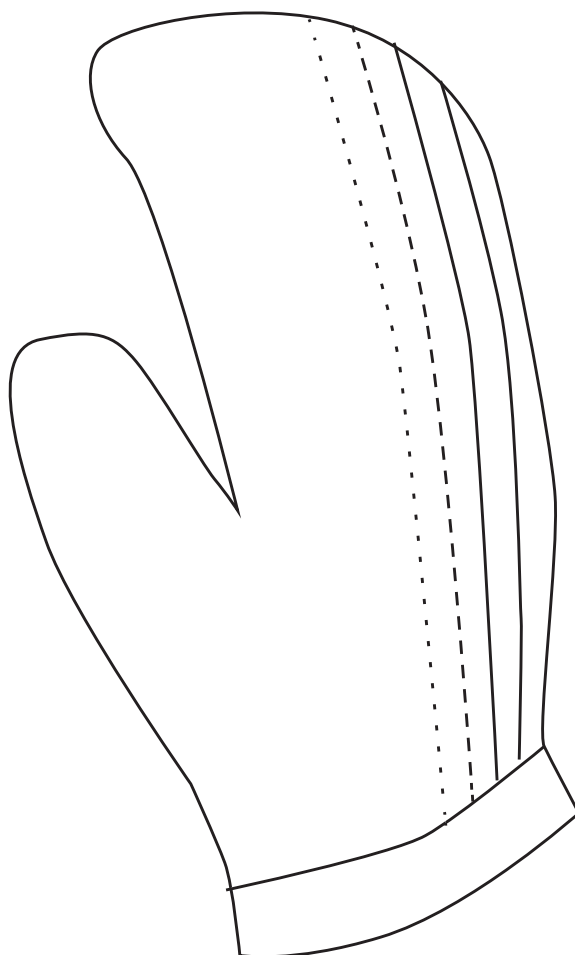
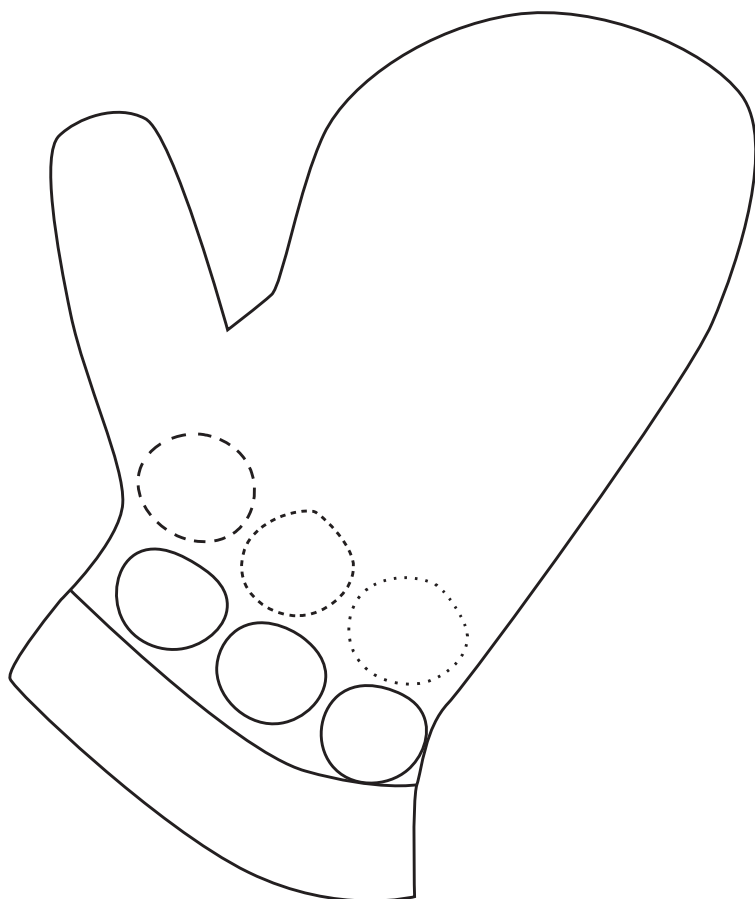
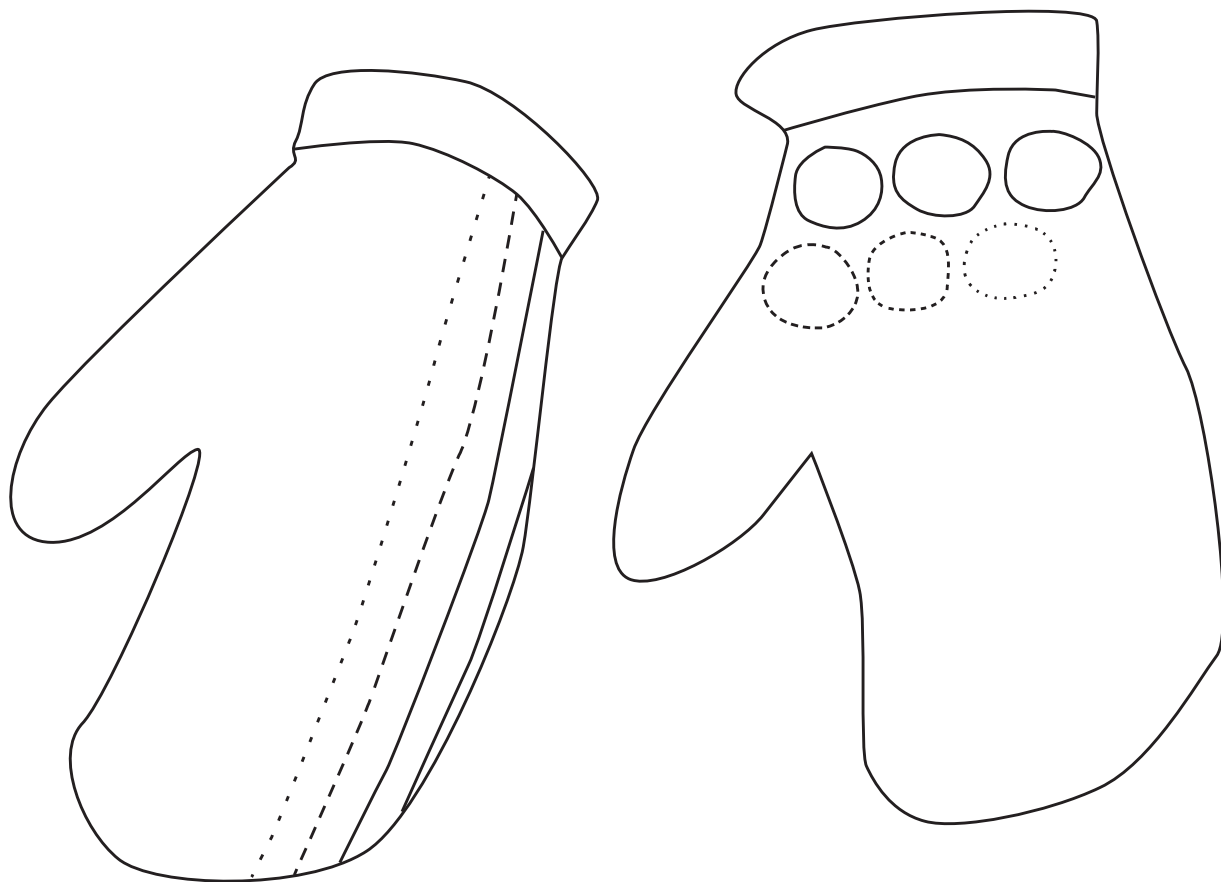
Postup:

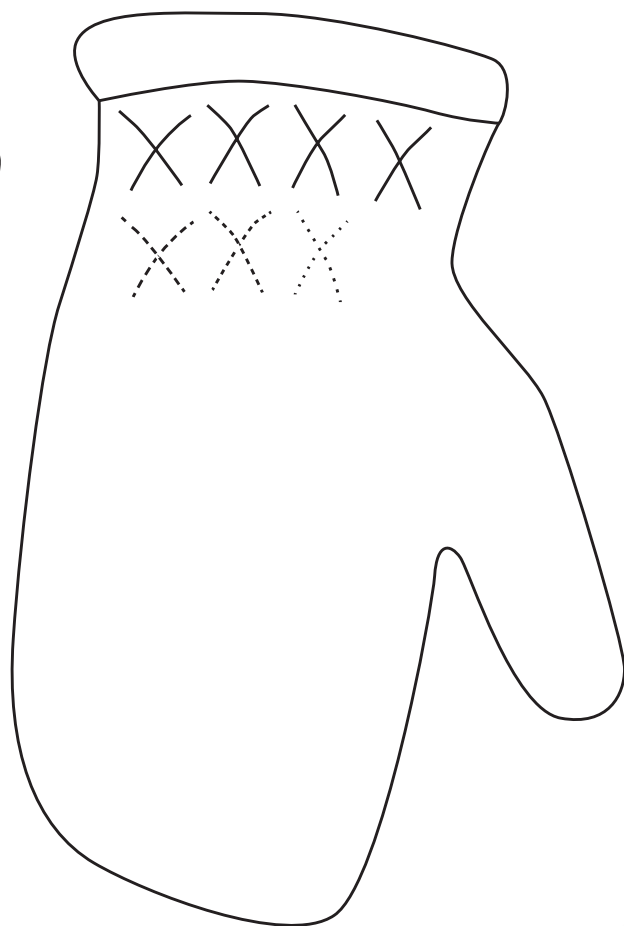
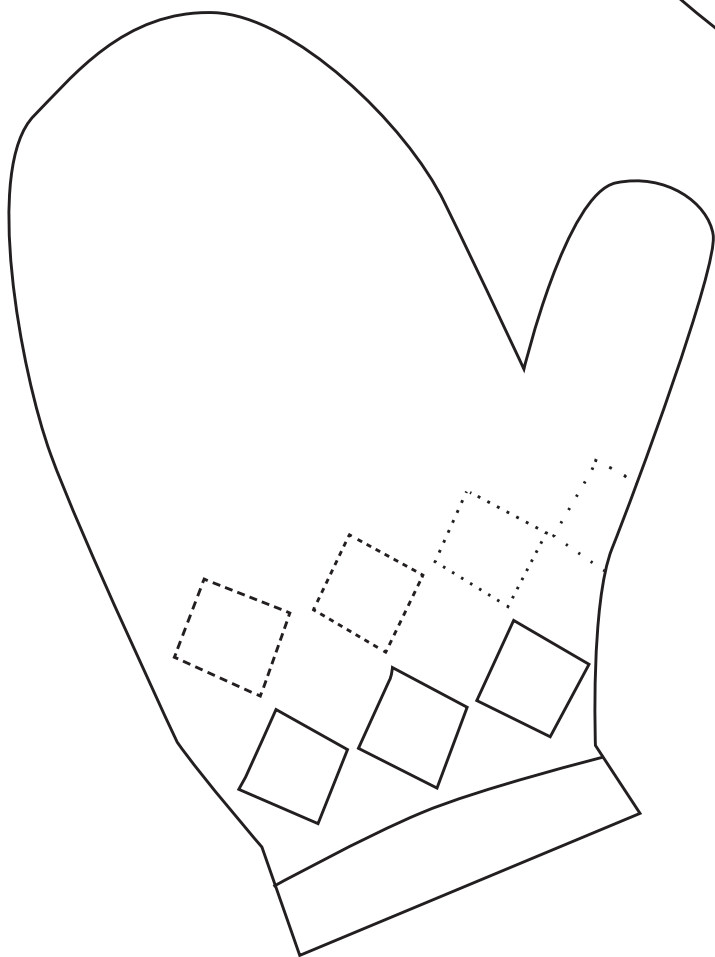
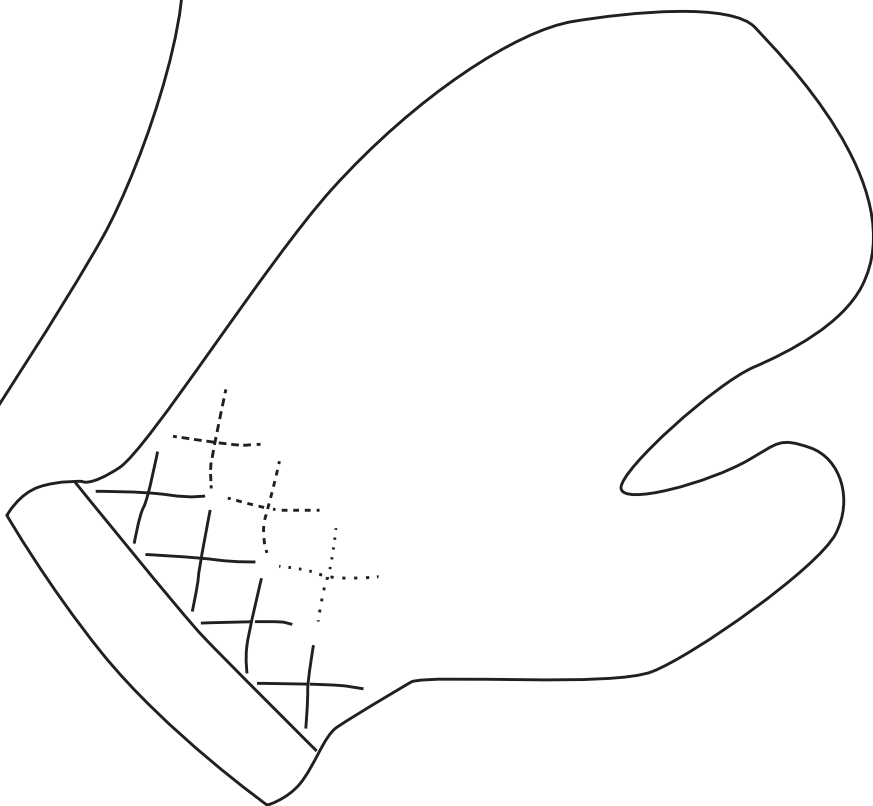
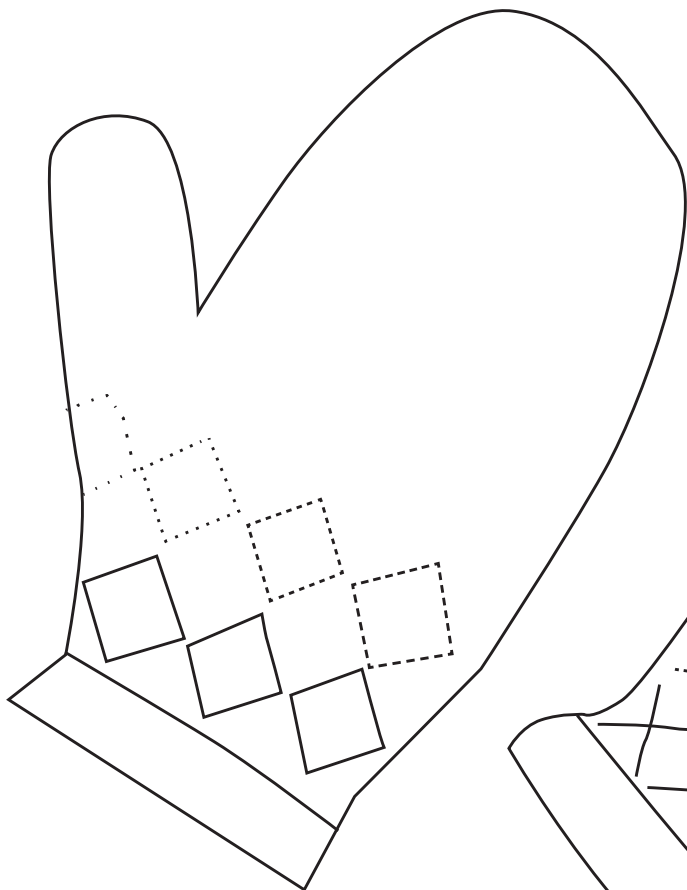
V rámci předškolní přípravy si následně vypracujeme **PL1** a **PL2**, které se zaměřují na grafomotoriku a matematicko-logické uvažování.

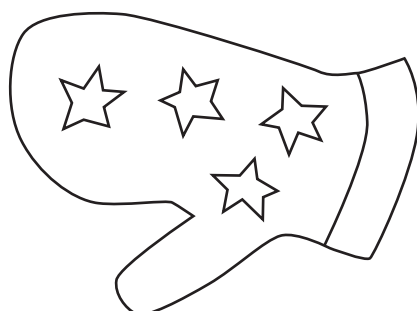
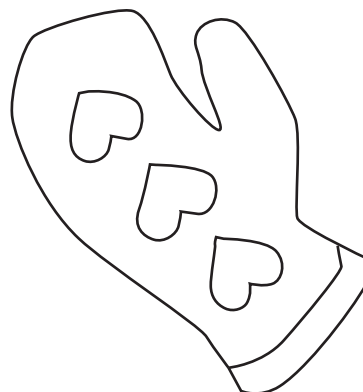
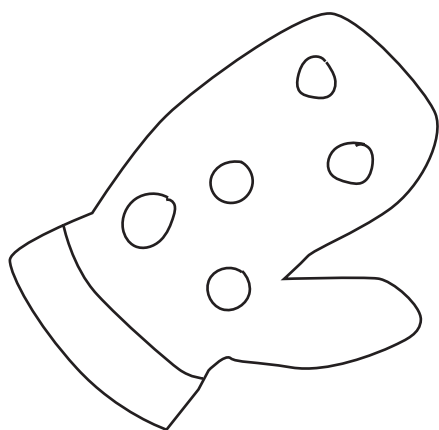
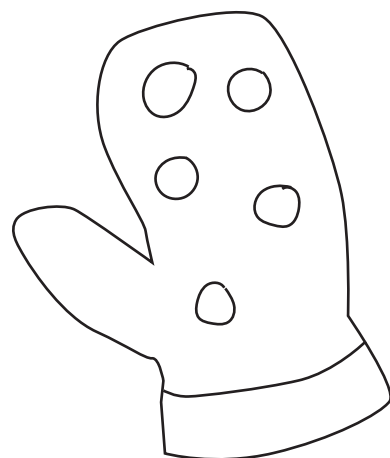
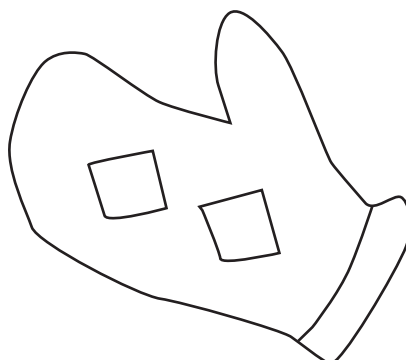
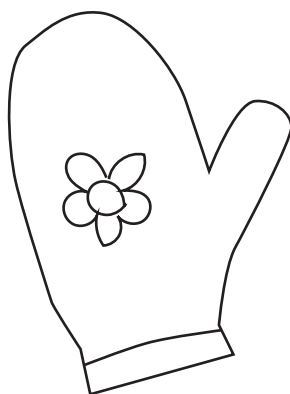
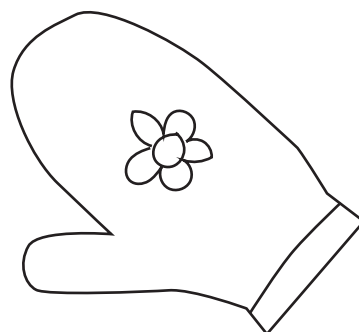
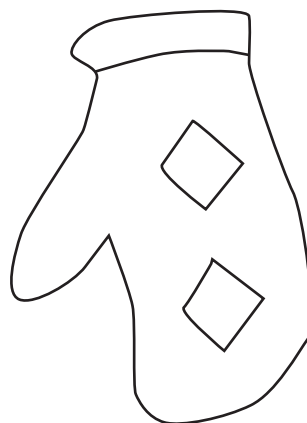
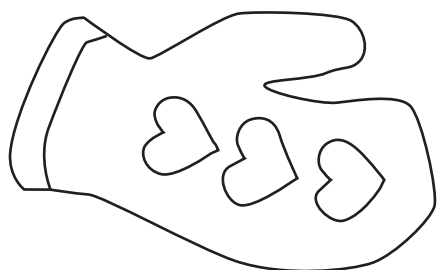
Dokresli chybějící vzory do rukavic. Poztrácené páry se stejným vzorem spoj čarou, aby se zase našly.

Spoj čarou rukavice, ve kterých najdeš stejný počet symbolů.

METODICKÉ LISTY – POHÁDKA

Výukové metody a strategie:	výroba plošné loutky, prezentace, storytelling, práce a hra s loutkou, skupinová a samostatná práce, zážitková metoda
Obecné vzdělávací cíle:	poznávání cizí kultury pomocí pohádky, prohloubení pochopení příběhu, vnímání posloupnosti děje, dramatizace příběhu, schopnost hry s loutkou, schopnost souhry a prezentace
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

LOUTKOVÉ PŘEDSTAVENÍ

Časová dotace:	60 min
Pomůcky:	tvrdé papíry, špejle, (papírová) lepicí páska, výrazné pastelky/voskovky/progresy, nůžky, jedna elastická zimní rukavice, stůl/velká krabice, velký kus černé či bílé látky

Postup:

Připravit si a zahrát vlastní loutkové představení je krok směrem k hlubšímu zážitku a proniknutí do tématu. Cílem není přesně kopírovat postavy a repliky, ale zachytit obsah příběhu a rozehrát jej. Pokud hrajeme spíš po smyslu a bez tlaku pamatovat si text zpaměti, mohou děti dostat prostor opravdu vstoupit do hry, chopit se vlastní iniciativy, přemýšlet a být samy sebou. Příprava loutek i provedení příběhu vychází z iniciativy a nápadů dětí – pedagog nastavuje jasné hranice v zadání, ale zpracování ponechává volnost.

1) Kresba postav

Na kousek bílého, tvrdého papíru (A6 nebo dokonce A7) společně nakreslíme postavy, které budou v příběhu hrát. Na kreslení použijeme výrazné barvy – dobré pastelky, progressa nebo olejové voskovky. Postav je v pohádce 9. Zvážíme:

a) zda děti rozdělíme na 3 až 4 skupiny zhruba po 9 (pokud nebude ve skupině 9 dětí, mohou postavy nahradit děti napříč skupinami), tak aby každé mohlo hrát. A necháme vzniknout několik paralelních „představení“, která si menší skupiny navzájem zahrají.

b) zda děti rozdělíme pouze na 2 skupiny a příběh rozšíříme o další zvířata, aby si každý mohl vytvořit jiné zvíře.

c) nebo zda necháme děti kreslit libovolné zvíře (postavu) z pohádky a představení budou hrát vždy dobrovolníci (a třeba si hraní několikrát zopakujeme).

Domluvíme se společně, jakou postavu (ať už v jakýchkoliv skupinkách) kdo nakreslí. Pokud máme za to, že by ve skupině mohly vzniknout neshody (všichni chtějí kreslit psa a nikdo žábu), pak zvířata dětem přidělíme třeba losováním.

2) Výroba plošné loutky

Nakreslené zvíře necháme děti vystříhnout nůžkami a na zadní stranu upevníme lepicí páskou špejli. Špejli je třeba páskou těsně oblepit, aby nevyklouzla. Pokud budeme hrát představení ZA stolem (loutka je výš než loutkovodič), je třeba umístit špejli tak, aby mířila od hlavy k nohám postavy. Pokud chceme hrát NA stole nebo v loutkovém divadélku, pak špejle míří od nohou k hlavě postavy.

3) Příprava hrací plochy

Hrát můžeme za stolem, za plentou, za velkou krabicí. Povrch upravíme a úplně přikryjeme černou či bílou látkou, aby loutky dobře vynikly a pohled na ně nerušily další vjemy. Můžeme stáhnout rolety a scénu přisvítit lampičkou, silnou baterkou, reflektorem. Čím „divadelnější“ atmosféru připravíme, tím snadněji budou děti (jak diváci, tak herci) vtaženi do hry.

4) Příprava na hraní

Představení není třeba příliš zkoušet – přišli bychom o překvapení a radost ze hry. Necháme ale děti dobře vyzkoušet vlastní loutku, pohrát si s ní a postavit se „na jeviště“ (jak moc je třeba loutku vystrčit, aby byla vidět), vyzkoušet chůzi loutky (jak s ní mohou pohybovat, aby loutka chodila), zvuk loutky. Ptáme se dětí: *Jak tvoje zvíře chodí a jaký vydává zvuk?*

5) Divadlo

Děti rozdělíme do skupin dle předchozího uvážení. Jedna skupina začne v roli herců, druhá tvoří diváky, následně se vystřídají. Průvodcem celého představení může být pedagog v roli vypravěče (+ třeba i dědečka a psa).

Příběh raději volně převyprávíme, než abychom jej četli z papírů, a dovolíme si jej rozehrát a upravovat. V roli vypravěče můžeme celé představení snadno provázet a řídit a nechat tak děti, aby se soustředily na hru s loutkou (nemusí se soustředit na přesnou repliku nebo pořadí). Namísto „Tondo, teď hraješ ty,“ jednoduše vyprávíme: „Když tu najednou si to kolem bručel medvěd“ – a Tonda s medvědem tak ví, že je na řadě.

TIP Jako rukavici použijeme opravdovou rukavici, kterou zavěšíme na provázek, nebo přilepíme na špejli. Loutky se do rukavice nebudou zastrkávat snadno, a tak nám může vzniknout zábava, hraní a legrace přirozeně přímo na scéně.

6) Reflexe

Po představení si popovídáme o tom, co se dětem při hraní líbilo, o vyrobených loutkách, vlastnostech jednotlivých zvířat, o tom, koho by chtěly mít na návštěvě ony.

TIP Jako variaci hry vytvoříme místo loutek zvířat loutky sebe samých. Držíme se kostry příběhu a zahrajeme si představení o tom, jak se všichni mačkáme do rukavice, až nás z ní vyžene pes! Pokud už jsme si hráli i se zvířaty, přenecháme roli vypravěče dětem – určitě ji už zvládnou samy.

TIP Další nápady ke hrám k pohádce Rukavička naleznete např. [ZDE](#).

METODICKÉ LISTY – GEOGRAFIE A ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Výukové metody a strategie:	výklad, diskuse, pozorování, myšlenkové plánování, vlastní pokus, skupinová a párová práce, hra, zážitková metoda, projektové vyučování
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení s pojmy velké/malé, získání základní představy o vzdálenostech (ČR a Ukrajina), orientace v mapě Evropy, nácvik početních dovedností, rozvoj samostatného myšlení a úsudku, kooperace v rámci skupiny, rozvoj jemné motoriky
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

PRÁCE S MAPOU

Časová dotace:	10–20 min
Pomůcky:	mapa Evropy

Postup:

Ukrajina je země s dlouhou a bohatou historií, ležící na východě Evropy. Je po Rusku **druhou největší zemí Evropy**. Hlavním městem je **Kyjev** se 3 miliony obyvatel, ležící na řece Dněpr v severní části země. Většinu ukrajinského území tvoří **úrodné rovinaté stepy**. Nejrozsáhlejším pohořím jsou ukrajinské **Karpaty**, kde leží nejvyšší vrchol země – hora **Hoverla** (2 061 m n. m.). Více informací o Ukrajině **ZDE**. Najdeme: Ukrajina, Metodika, otevřeme soubor v pdf s názvem „Ukrajina_Pracovní_karty“, str. 3–7.

1) Ukážeme si na mapě světa či Evropy, kde se nachází Ukrajina. *Jak je od nás Ukrajina daleko? Jak dlouho bychom jeli na Ukrajinu?* (auto: 1 den a půl noci (15–16 hod); kolo: 4 dny a noci; autobus: 1 den a noc; pěšky: 20 dní a noci).

2) Ukážeme si na mapě, jak velká je Ukrajina. Je to druhá největší země v Evropě. *Jaká země je největší?* (Rusko, více viz **ZDE**)

3) Ukážeme si, kde leží Hoverla, nejvyšší vrchol Ukrajiny, který měří 2 061 m n. m. To je o 460 m více než naše Sněžka.

4) Povídáme si: *Co je to výška? Co je to velikost? Co je velké a co je malé?*

VÝZKUM VELIKOSTÍ A MĚŘENÍ

Časová dotace: 20 min

Pomůcky: provázky (alespoň 1 m pro každé dítě), předměty kolem nás

Postup:

Řada předmětů. Zkoumáme s dětmi, co je menší a co je větší. Na zemi rozložíme různě velké kostky/kničky/klacíky. Necháme děti vytvořit řadu předmětů od největšího po nejmenší.

Odhad – Co je větší a co je menší? Sedneme si společně na jedno místo a rozhlédneme se kolem sebe. Vybereme vždy dva předměty a necháme jednotlivce hádat, který předmět je větší a který menší. Poté se zaměříme na menší předměty (do 1 m, klidně „chytáky“ nebo předměty, u kterých si sami nejsme jistí rozdílem). Hádáme, který je větší a následně ověříme pokusem, měřením předmětu provázkem.

Ukážeme dětem, jak provázkem odměřit délku (konec provázku přidrží zespodu, druhá ruka chytí provázek tam, kde předmět končí nahoře.) Vyšleme dvě děti, aby každé změřilo jeden z předmětů a následně naměřené délky společně porovnáváme.

Na mapě. Provázkem změříme šířku (či/i výšku) ČR a šířku Ukrajiny na mapě. S dětmi společně zjistíme: *Vešlo by se Česko do Ukrajiny? Kolikrát?*

TIP pro zdatné měřiče. Přidáme dětem pojem výška a šířka a poměřujeme, co je vyšší/nížší, co je širší/užší.

HRA: ŽIVÁ ŘADA

Časová dotace: 15 min

Postup:

Když se děti naučily měřit a porovnávat předměty kolem sebe, mohou se vrhnout na měření sebe samých. Podstatou je zde kooperace celé skupiny. Cílem je seřadit se co nejrychleji vedle sebe do řady, od největšího po nejmenšího bez toho, abychom dětem (příliš) radili. Můžeme např. předat odpovědnost za organizaci nejstarším dětem. Můžeme přidat časový limit, hru pojmut jako soutěž dvou skupin (komu se podaří seřadit rychleji) či odebrat možnost se během hry domlouvat slovně.

METODICKÉ LISTY – FAUNA, FLORA A PODNEBÍ (PL 3)

Výukové metody a strategie:	výklad, diskuse, kladení otázek, brainstorming, hra
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení se s českou a ukrajinskou vlajkou, práce s barvami, rozvoj jemné motoriky, rozvoj tvořivosti, spojení tematiky zemědělství a státních symbolů Ukrajiny
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

UKRAJINSKÁ VLAJKA

Časová dotace:	30–40 min
Pomůcky:	pracovní list (PL3), psací a kreslicí potřeby, žluté a modré barvy (pastelky/voskovky/vodovky), obrázky české a ukrajinské vlajky (Příloha 2), počítač a připojení k internetu

Postup:

Ptáme se dětí *Co je to vlajka? Jak vlajka vypadá? K čemu slouží?* Státní vlajka slouží jako jeden ze symbolů státu. Barvy, uspořádání či symboly se zpravidla vážou k historii či charakteru dané země. (Více informací o vlajkách si můžete přečíst [ZDE](#).) Dále se ptáme *Víte, jak vypadá česká vlajka?* Prohlédneme si s dětmi českou vlajku. Podíváme se společně na ukrajinskou vlajku (Příloha 2). Ukrajina má modrožlutou státní **vlajku**, na níž **modrá barva symbolizuje nebe a žlutá pole se zralými obilnými klasy**. Ptáme se dětí *Jaké má barvy? Co všechno má modrou barvu? Co žlutou?* Děti necháme ukazovat všechny modré a žluté předměty, které kolem sebe najdou.

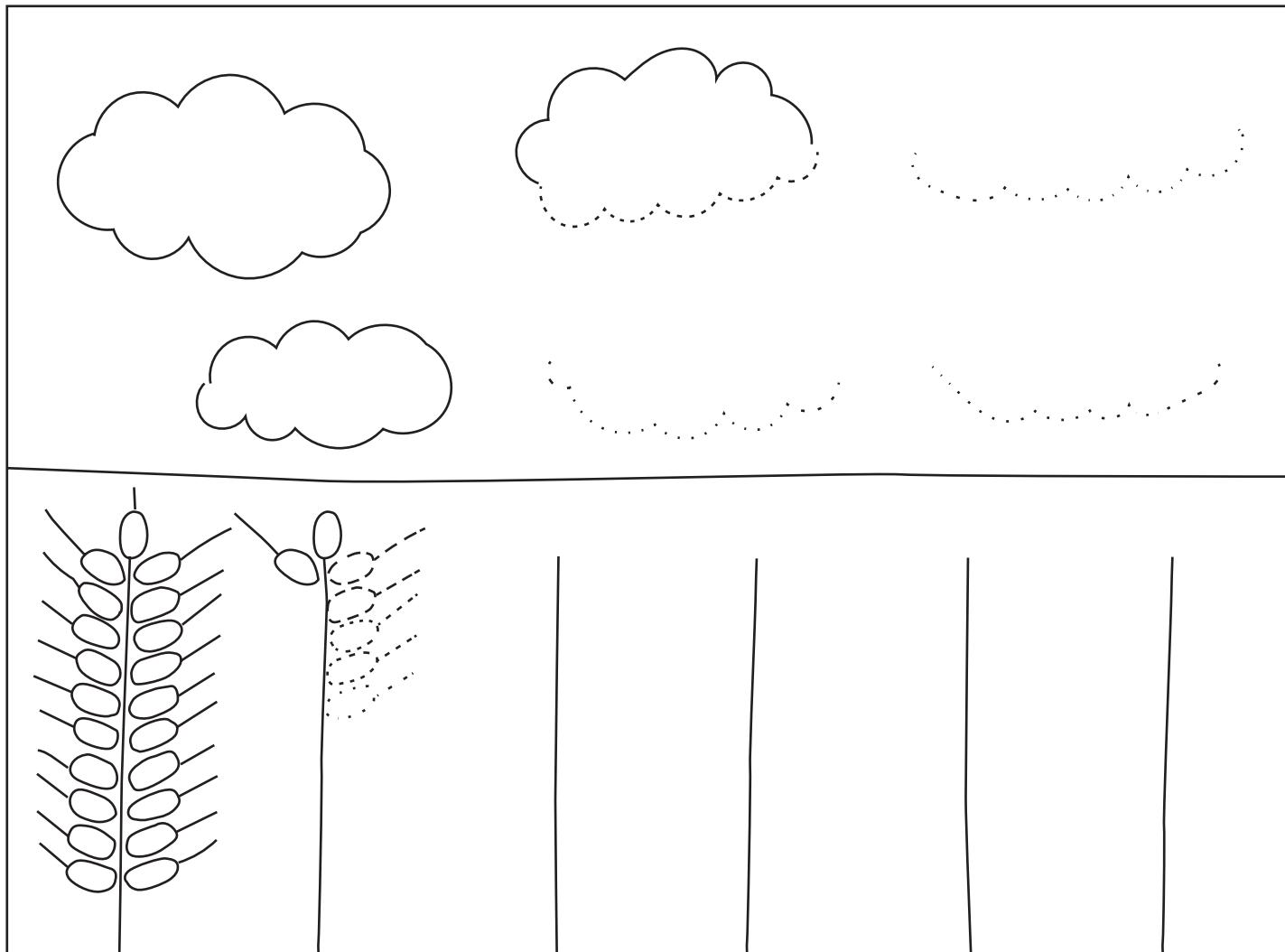
Rozdáme dětem PL3 a necháme děti dokreslit a vybarvit ukrajinské modré nebe a žluté klasy pšeničných polí. O pšenici a zemědělství si budeme s dětmi více povídat v další části, kde jsou pro ně připraveny i tematické pracovní listy.

TIP Můžeme navázat povídáním o státních symbolech. Zeptáme se *Co je to hymna?* Poslechneme si **českou** i **ukrajinskou** hymnu. Také si můžete vysvětlit pojem „měna“. *Jaká je měna v Česku?* (koruna). Na Ukrajině se platí ukrajinskou **hřivnou**.

Dokresli a vybarvi ukrajinské modré nebe a žluté klasy pšeničných polí na vlajce.

METODICKÉ LISTY – FAUNA, FLORA A PODNEBÍ (PL 4–6)

Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, řízená diskuse, kladení otázek, skupinová a párová práce, samostatná práce, hra, zážitková metoda, projektové vyučování
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení se s florou Ukrajiny, získání základní představy o zemědělství na Ukrajině, pěstovaných rostlinách a výrobcích z nich, rozvoj samostatného myšlení a úsudku, rozvoj představitvosti a logického uvažování, rozvoj jemné motoriky, rozvoj grafomotoriky
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

ZEMĚDĚLSTVÍ

Časová dotace:	30 min
Pomůcky:	pracovní listy (PL4–5), pastelky, mapa Ukrajiny

Postup:

Povídáme si v kroužku o tom, co se pěstuje na Ukrajině. Na Ukrajině je velmi úrodná půda. Více než **polovina země** jsou pole, kde se pěstují **obiloviny i zelenina**. Ukrajina je jeden z největších **vývozců obilí na světě**. Více informací o Ukrajině **ZDE**. Můžeme si ukázat na mapě, jak velká asi bude polovina Ukrajiny.

Klademe otázky: *Co je to úrodná půda? Už jste někdy něco pěstovali? Co potřebuje rostlina k tomu, aby dobře rostla?* (dobrá půda, voda, vzduch, sluneční světlo a teplo). Po diskuzi rozdáme dětem **PL4**, kde si děti opakují, co potřebují rostliny k růstu (**voda, vzduch** /v **PL4** kreslíme jako vítr/, **slunce a hlína**).

Povídáme si s dětmi o tom, co se pěstuje na ukrajinských polích nejčastěji – pšenice, cukrová řepa, brambory, kukuřice, slunečnice. *Znáte tyto rostliny? Už jste je někdy jedli?*

Necháme děti samostatně nebo společnými silami vypracovat **PL5**, kde hledají výrobky/suroviny, které se vyrábí z daných rostlin (**chléb, cukr, hranolky, popcorn, olej**).

PŠENICE

Časová dotace: 15 min

Pomůcky: pšeničné klasy, zrno, mouka, těstoviny/chleba (ideálně fyzicky, pokud nemůžete sehnat, stáhněte si obrázky), plastelína, fixy

Postup:

Zařadíme povídání o pšenici, protože ta je na Ukrajině nejdůležitější plodinou (Ukrajine se říká „obilnice Evropy“ – *Co je to obilnice?*). Pokud máme možnost, ukážeme si s dětmi pšeničné klasy, pšeničná zrna, mouku a pšeničné produkty (těstoviny/rohlík...). *Co je to pšenice a jak vypadá? Co vše se vyrábí ze pšenice?* Začneme výrobky od dnešní snídaně/svačiny/oběda. Pokusíme se přijít s každým dítětem na (alespoň) jeden produkt.

Produkty, na které přijdeme, si následně vymodelujeme z plastelíny nebo namalujeme fixami na oblázky, které najdeme venku před školkou.

TIP Po dobu několika dnů si s dětmi vždy řekneme, když budeme mít jídlo, ve kterém je pšenice.

HRA: OBCHODNÍCI A KUČAŘI

Časová dotace: 30–60 min

Pomůcky: výrobky z předchozí aktivity, odstřížky papírků

Postup:

Zahrajme si **na obchod**. Najdeme místo, které se dá použít jako výdejní pult (okénko, lavička, prolézačka na zahradě, okénko vystřižené v obrovské kartonové krabici atp.). Kamínky či plastelínové výrobky z pšenice si pak prodáváme v obchodě. Dětem umožníme, aby si vyrobily/vymyslely peníze (např. menší kamínky, lístečky, malé papírky, klacíčky atd.).

Zahrajme si **na kuchaře**. Z kamínků/plastelíny vaříme jídla, která se z daných surovin běžně vaří. (Vyžijeme kuchyňky, pískoviště atd.). Vytvoříme si ochutnávací pult, kam děti přináší svá uvařená jídla. Staneme se „ochutnávačem“, nebo uspořádáme (nesoutěžní) kuchařskou přehlídku.

TIP Můžeme se dále přesunout k povídání si o surovinách, o vaření, postupech přípravy jídla, soli, koření, zdravé stravě atd.

OD ZRNA KE CHLEBU

Časová dotace: 20–30 min

Pomůcky: pracovní list (**PL6**), pastelky

Postup:

Povídáme si s dětmi o tom, jak se z pšeničného zrna stane mouka, ze které pečeme chleba, koláčky, buchty, vyrábíme těstoviny atd. Rozdáme si **PL6**. Děti vybarví obrázky a společně probereme postup „Od zrna ke chlebu“. Děti pak necháme obrázky vystříhnout a samostatně seřadit do prázdných políček.

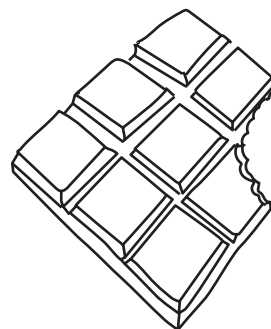
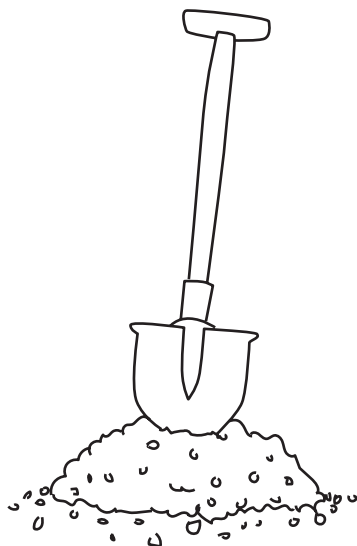
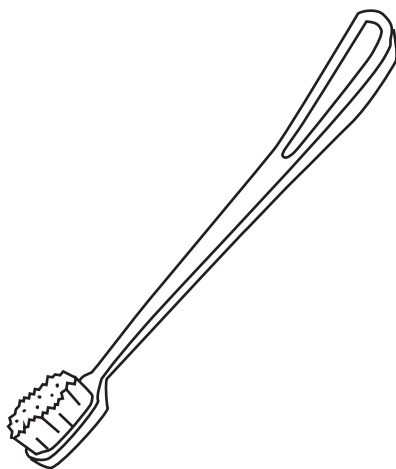
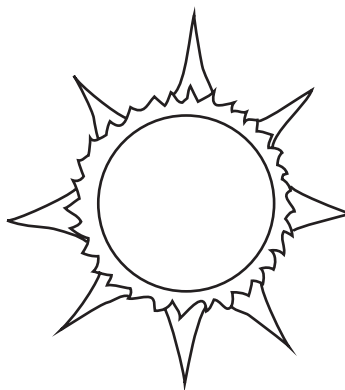
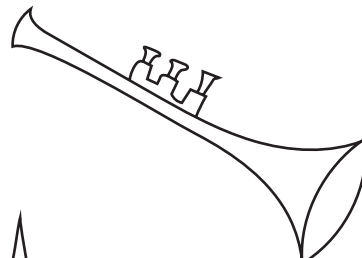
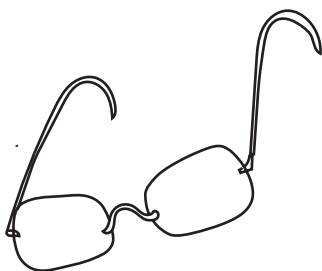
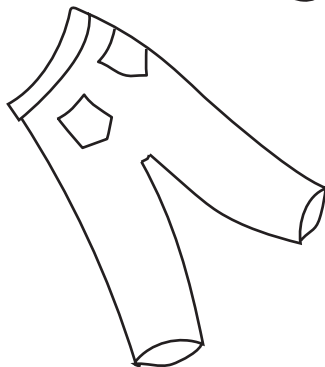
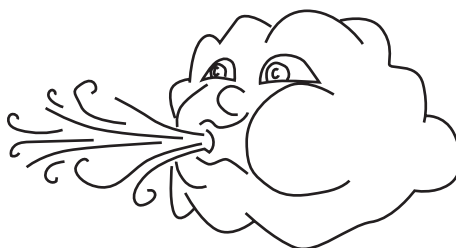
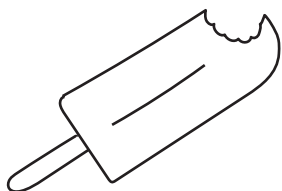
Řešení: 1) výhonky na poli, 2) klasy, 3) žně a mletí, 4) mouka a zadělávání těsta, 5) pečení chleba

TIP Další materiály a tipy k tématu (mj. básničky i písně) najdeme např. ve waldorfském projektu „Od zrna ke chlebu“.

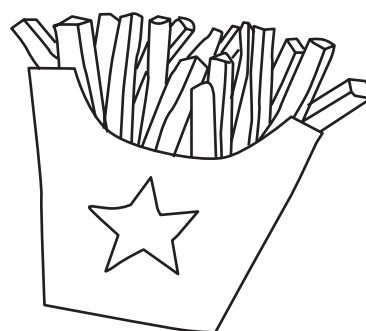
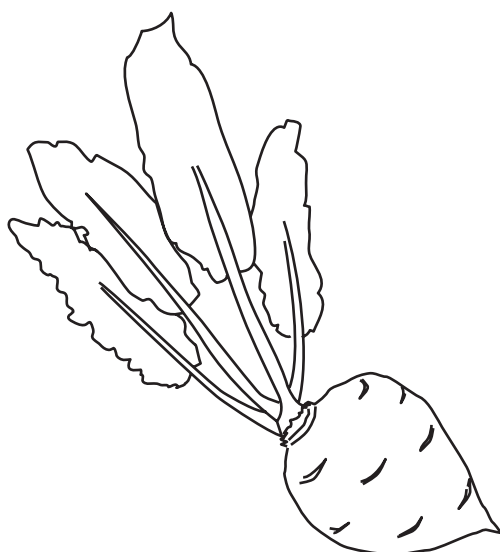
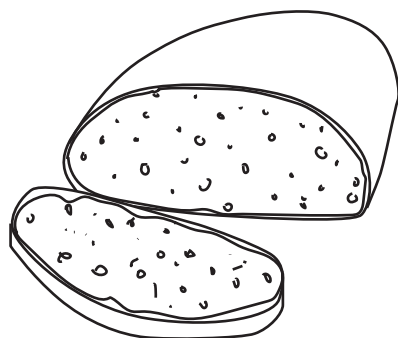
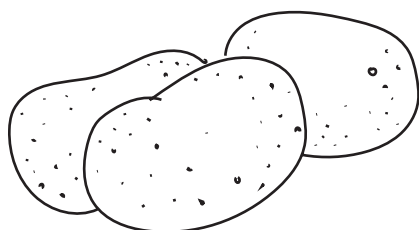
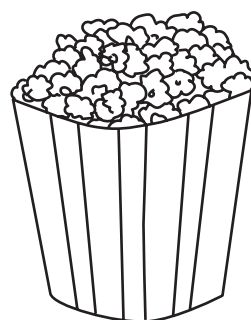
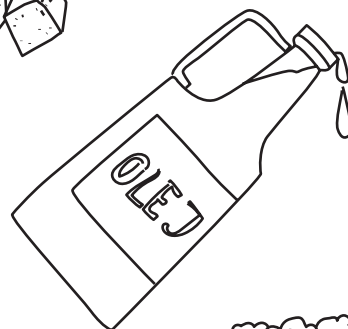
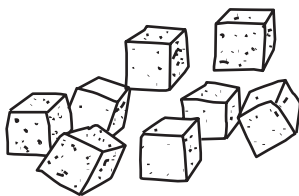
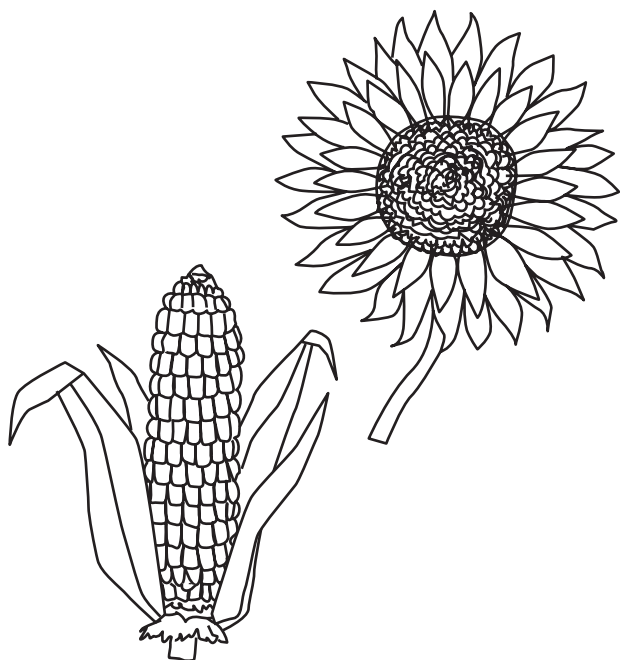

**Vybarvi obrázky, na kterých najdeš to,
co rostliny potřebují, aby mohly vyrůst.**

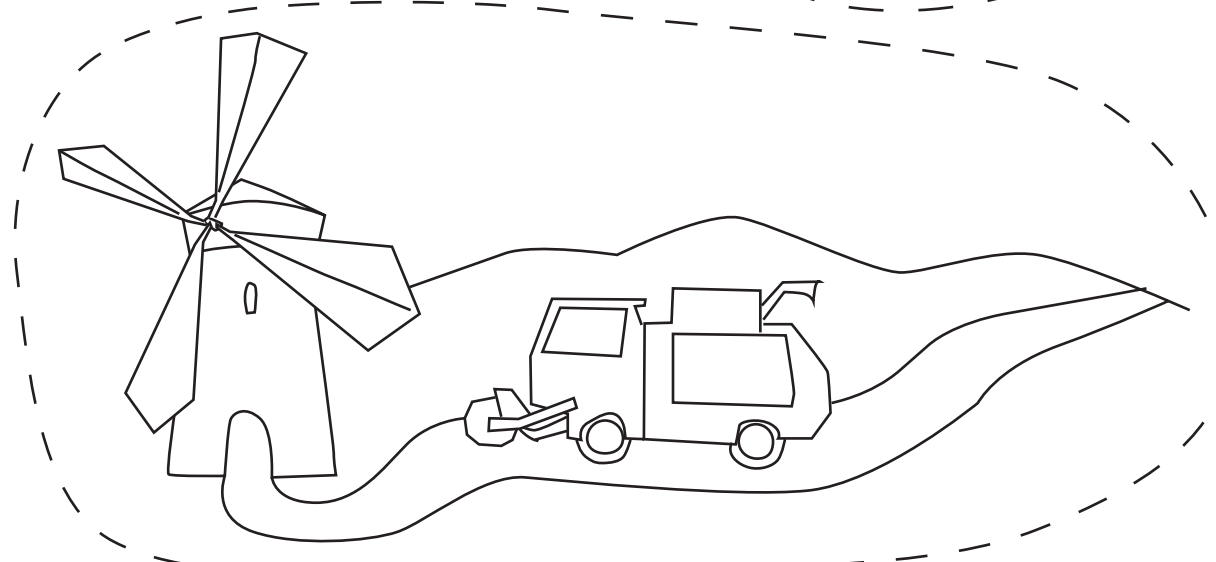
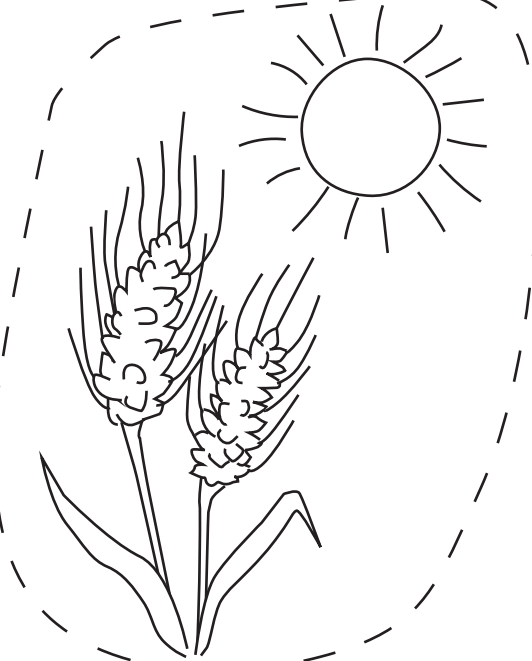
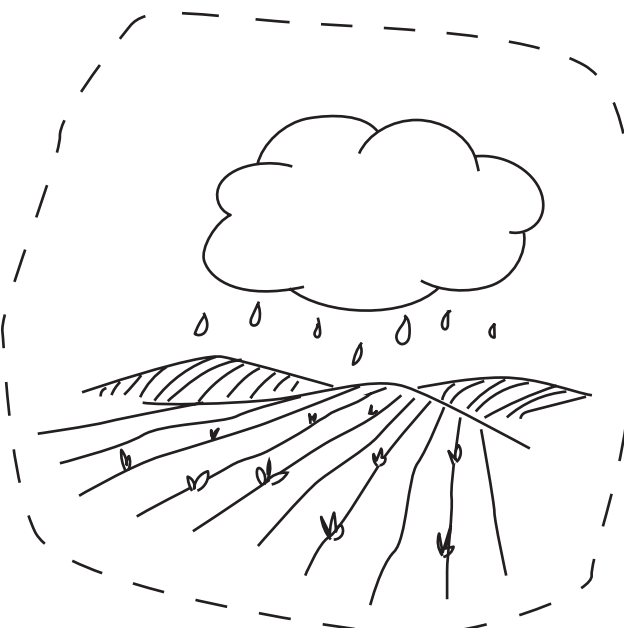
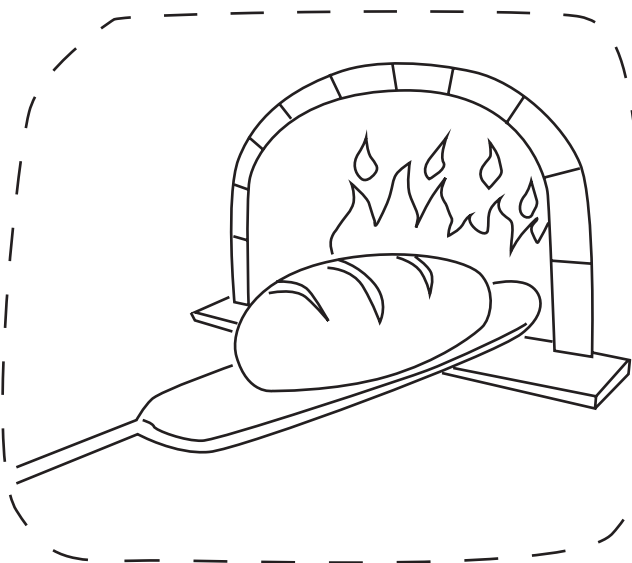

Spoj obrázky rostliny a suroviny nebo jídla, které se z ní vyrábí.

Vybarvi a vystřihni obrázky. Nalep je do prázdných políček ve správném pořadí.

1.

2.

3.

4.

5.

METODICKÉ LISTY – JAZYK A OBYVATELSTVO (PL 7)

Výukové metody a strategie:	výklad, poslech a imitace, práce s hlasem a výslovností, grafomotorická cvičení
Obecné vzdělávací cíle:	uvědomění si podobnosti slovanských jazyků, rozvoj jazykových dovedností, nácvik precizní výslovnosti, uvědomění si pojmu „písmo“, rozvoj jemné motoriky, grafomotorický trénink
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

UKRAJINŠTINA

Časová dotace:	15–20 min
Pomůcky:	pracovní list (PL7), obrázky různých typů písma a ukrajinské abecedy (Příloha 3)

Ukrajínština patří do rodiny **slovanských jazyků**. Zatímco čeština spolu se slovenštinou a polštinou patří mezi západoslovanské jazyky, ukrajínština patří spolu s ruštinou a běloruštinou mezi jazyky **východoslovanské**, které se píšou nikoli latinkou, nýbrž **cyrilicí**. Západoslovanské a východoslovanské jazyky si jsou blízké, mnohá slova zní podobně. Zeptáme se dětí, jestli už znají nějaká písmena. Dále se ptáme: *Víte, že v některých zemích se používají úplně jiná písmena než u nás?* Nejen slova mohou znít jinak, dokonce mohou mít i úplně jiná písmena. Můžeme se **ZDE** s dětmi podívat na různá písmena. Zvlášť se podíváme na **ukrajinskou abecedu** (Příloha 3).

Povídáme si s dětmi o tom, že některá ukrajinská písmena jsou našim písmenům trochu podobná a některá jsou dokonce úplně stejná. Rozdáme **PL7** a s dětmi se pokusíme společně odhalit, o jaká písmena se jedná.

TIP Kromě **PL7** se můžeme inspirovat jazykovými úkoly na Pracovní kartě 4 v **metodických materiálech**, kde nalezneme např. **jazykolamy** nebo **podobně znějící slova** v ukrajínštině s jiným českým významem a také **základní fráze** v ukrajínštině. Pracovní kartu 4 si také můžeme poslechnout jako audionahrávku (**jazykolamy** a **základní fráze**). Najdeme: Ukrajina, Metodika, otevřeme soubor v pdf s názvem „Ukrajina_Pracovní_karty“, pracovní karta 4, str. 21–23.

Propoj tečky a vytvoř písmena. Znáš některá z nich? Je některé z nich ve tvém jménu?

A O I

K E

M T

METODICKÉ LISTY – JAZYK A OBYVATELSTVO

Výukové metody a strategie:	reflexe pohádky, diskuse, kladení otázek, rozhovor, kresba a tvorba loutky, hra, zážitková metoda, projektové vyučování
Obecné vzdělávací cíle:	poznávání cizí kultury pomocí pohádky, rozvoj samostatného myšlení, úsudku a reflexe, rozvoj tvůrčích dovedností, rozvoj představivosti
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

POHOSTINNOST

Časová dotace:	30–40 min
Pomůcky:	tvrdé bílé papíry, pastelky, nůžky

Zvířata v pohádce vždy pustila dovnitř každého návštěvníka/kolemjducího (dokonce své přirozené predátory). V pohádce nalézáme odkaz na jednu ze zásadních kulturních zvyklostí – **pohostinnost**. V některých zemích, jako třeba na Ukrajině, je pohostinnost jednou z nejdůležitějších zvyklostí. Když přijde do domu host, dá mu hostitel vždy to nejlepší, co má, předvede to nejkrásnější a nejzajímavější. Vlastnictví, majetek i pokrm je vnímán jako **součást identity**, proto mají také lidé větší touhu toto sdílet, ukazovat druhému člověku, který je přichází navštívit – „poznat“. **Být hostitelem i hostem** je důležitá a velká role.

V Česku máme přísloví „Host do domu, Bůh do domu“, ale není úplně „žitým příslovím“. Na Ukrajině je pohostinnost stále neodmyslitelnou součástí života. Vrátime se s dětmi k pohádce a povídáme si: *Všimli jste si, že zvířátka v pohádce nikdy žádné zvíře nevyhnala, i když už jich tam bylo plno? Poté si povídáme obecně o pohostinnosti a ochotě se rozdělit: Jaké to je, muset se s někým rozdělit? Mám rád, když se někdo rozdělí se mnou? Co je to pohostinnost? Kdo je to host? Už jste někdy někoho hostili? Jaké to je mít hosta? Čím bych pohostil hosta já? Máte něco vlastního, co byste byli ochotni darovat kamarádovi nebo cizímu člověku, který by to potřeboval?*

Zahrajeme si na návštěvy a přijímání hostů. Každý může hrát se svou vlastní plošnou loutkou (jak loutka dětí samých vypadá, můžeme nechat čistě na nich).

1) Nastříháme obdélníky z tvrdého bílého papíru (A6/A7) a každý obdélník na kratší straně 2 cm založíme – do tvaru L – tak, aby mohl obdélníček stát. Na tento obdélník děti nakreslí obrázek sebe samých (pozor ať nekreslí na založenou část). Obrázek si mohou lehce obstrihnout (nestříhat založenou část).

2) Připravíme si domečky pro svou loutku a pro své loutko-návštěvy. Využijeme materiál, který máme ve školce a děti jej samy využívají při volné hře. Navrhne, aby si postavily vlastní domeček, ve kterém budou chtít přijímat hosty.

3) Hru necháme co nejpřirozeněji rozběhnout. Pokud se děti nerozehrají samy od sebe, uspořádáme si malá představení. Domluvíme vždy dvojici, která zahraje návštěvu, zbytek dětí je publikum. S dětmi můžeme hrát také my sami se svou vlastní loutkou.

TIP Na zbylé odstřížky papírů si s dětmi nakreslíme také pohoštění pro návštěvu a hrajeme dál!

METODICKÉ LISTY – TRADICE A ŘEMESLA

Výukové metody a strategie:	vycházka a sběr přírodnin, výklad, řízená diskuse, skupinová a samostatná práce, práce s přírodními materiály, projektové pojetí výuky
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení se s ukrajinskými tradicemi, pochopení pojmu vzor a práce s ním, rozvoj jemné motoriky, možnost přesahu do ekologie, botaniky a k tematice krás a užitečnosti přírody, povídání o zdraví, schopnost formulace přání
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

VINOK

Časová dotace:	30–40 min
Pomůcky:	fotografie vinků a krojů (Příloha 4), nádoba a nůžky na sběr přírodnin, tvrdé papíry A3, oboustranná lepicí páska, nasbírané přírodniny

Vinok je tradiční ukrajinská pokrývka hlavy. Zvyk plést ozdobné věnce sahá až do pohanských dob. Měly magický význam jako **atribut svátků jara** a **kupadelných svátků**. Ivan Kupala se slaví 7. července a je to velice populární lidový svátek. Ukrajinský vinok se již dávno stal **kulturním symbolem** ukrajinského národa. Jeho popularita stoupla na současné Ukrajině po **událostech roku 2014**.

Vinok, jak v češtině slyšíme, se vine, ovíjí kolem hlavy. Vínky a věnečky v té nejjednodušší podobě se vždy tvořily z květů a trav, z toho nejdostupnějšího a krásného, co v přírodě nalezneme. Naše vínky vyrobíme také **z květin a lístků**. Připomínají ukrajinský vinok a také zdobení kolem **chla-
peckého krojového klobouku**, který se nosí v některých ukrajinských regionech. Rostliny se do vinků nepoužívaly jen tak náhodně, zpravidla nesly **specifický význam**, spojený s přáním, aby majiteli přinášely konkrétní vlastnost (např. vlčí mák – symbol snů, krásy a mladosti, slunečnice – věrnost, klasy – pokora, růže/pivoňky – víra, láska a naděje, lilie – čistota). Původně vinky vznikaly jako ochrana před zlem a nemocemi.

S dětmi otevřeme tematiku přírodních krás, známých květín a stromů a směřujeme k povídání o ukrajinském vinku. *Pozorujete někdy přírodu? Jaká je příroda teď na podzim? Jaké máte rádi rostliny, květy, lístky? Jaké (po)znáte květiny a stromy? Používáte někdy květiny jako ozdoby? Co je to věneček? Dělali jste si někdy věneček?* Povíme si, že na Ukrajině se věnečky – vinky – nosí i dnes běžně. Jsou součástí ukrajinského kroje a Ukrajinci jsou na ně hrdí. *Co je to kroj?* Ukážeme dětem fotografie vinků a krojů (**Příloha 4**).

1) Sběr: Vyrazíme společně na procházku na místo, kde můžeme beztestně trhat a sbírat drobné lístky, okvětní plátky a trávy. Vybavíme se nádobou a nůžkami. Venku se společně pustíme do sběru všeho potřebného. Je třeba sbírat pouze lehké věci (kamínky držet nebudou) – listy, květy, trávy, suché květy atp.

2) Výroba: Jako základ nám poslouží pruh tvrdého papíru široký zhruba 10 cm, délka dlouhé strany A3. Na pruh papíru přilepíme pruh oboustranné lepicí pásky. Páska by měla být tak dlouhá, jako je obvod dětské hlavy, zbytek okrajů necháme na založení a zastřížení.

3) Takto připravené pásky rozdáme dětem a pustíme se do zdobení. Tráva i lístky mohou jakkoliv přesahovat pásek. S mladšími dětmi použijeme větší lístky libovolného umístění. S dětmi předškolního věku se vybavíme dostatečným množstvím drobných lístků, květů a tráv – a necháme je, aby tvořily vlastní vzory. Povídáme s dětmi o tom, co je to vzor?

4) Pásek pak ovineme dětem kolem hlavy, slepíme k sobě dalším kouskem oboustranné pásky či secvakneme kancelářskou sešívačkou.

TIP Inspiraci na další práci s přírodninami můžeme najít **ZDE**. **Korále a přívěsky**, které patří k ukrajinským krojům, můžeme vyrábět také z přírodnin. Tip na korále z přírodních materiálů např. **ZDE**. Najdeme: Startéry her, Léto, Indiáni, str. 5–9.

Shrnutí ukrajinských tradic nalezneme **ZDE**. Najdeme: Ukrajina, Metodika, otevřeme soubor v pdf s názvem „Ukrajina_Pracovní_karty“, str. 6–7.

METODICKÉ LISTY – TRADICE A ŘEMESLA (PL 8)

Výukové metody a strategie:	výklad, řízená diskuse, kladení otázek, rozhovor, samostatná práce, kresba, projektové vyučování
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení se s ukrajinskými tradicemi, grafomotorický trénink skrze kresbu ornamentu a geometrických útvarů, rozvoj jemné motoriky
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

VYŠYVANKA

Časová dotace:	30 min
Pomůcky:	obrázky vyšyvanky (Příloha 5), reálná výšivka/vzorník/vyšívaný obrázek nebo obrázky výšivek

Postup:

1) Sedneme si do kruhu a prohlédneme si navzájem svá trička. Povídáme si o tom, jestli mají nějaké ozdoby nebo obrázky. *Máte rádi na oblečení nějaké obrázky? Proč? Čím se vlastně dnes zdobí oblečení?* (korálky/flitry/obrázky/nápisy/nášivky). *Víte, co je to vyšívání/ výšivka? Viděli jste někdy nějakou výšivku?* Ukážeme dětem reálnou výšivku nebo obrázky, např. na pinterestu **ZDE**.

2) Dále se ptáme: *Co myslíte, že znamená slovo vyšyvanka?* Povíme si, že se na Ukrajině nosí vyšyvanky – **košile zdobené tradiční výšivkou**, které jsou součástí ukrajinského lidového kroje. Patří k symbolu národní hrdosti a má dokonce svůj svátek 3. květnový čtvrtek, kdy se slaví Den vyšyvanky. Zdobí se jí nejen kroje, ale je opět **v módě i jako prvek moderního oblečení**. Výšivka má dlouhou historii a liší se barevností, použitím různých typů stehů i symboly region od regionu. Tato ruční práce a většina vzorů má **symbolický význam**, který má např. chránit svého nositele nebo mu přinášet štěstí. Často se objevují rostlinné motivy (kalina) a také barevnost hraje svou roli – mezi nejdůležitější barvy patří bílá, červená a černá, za tradiční vzor je považován červený a černý vyšívaný ornament na bílém pozadí.

3) Prohlédneme obrázky **vyšyvane** a ukrajinských krojů (**Příloha 5**). Ukázky ukrajinských krojů můžeme zhlédnout ve videu **TADY**. Tradiční ukrajinský tanec Hopak **ZDE**.

VZORY

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: pracovní list (PL8), psací a kreslicí potřeby

Postup:

Rozdáme **PL8**, ve kterém si děti vyzkouší kresbu vzoru – jednoduchých tvarů a čar. Vysvětlíme, co je to vzor. Vzory vyšivek pracují s opakováním jednoduchých tvarů a motivů v různém pořadí a v různém uspořádání.

FALEŠNÁ VYŠYVANKA

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: papírová lepicí páska (širší, 4–5 cm), nůžky, olejové voskovky, fixy

Postup:

1) Protože by bylo vyšívání pro děti ve velké skupině ještě příliš náročné, vyrobíme si **falešnou vyšyvanku**, na kterou použijeme pouze papírovou pásku a voskovky. Vyšyvanky si s dětmi dobře prohlédneme a zopakujeme, co je to vzor.

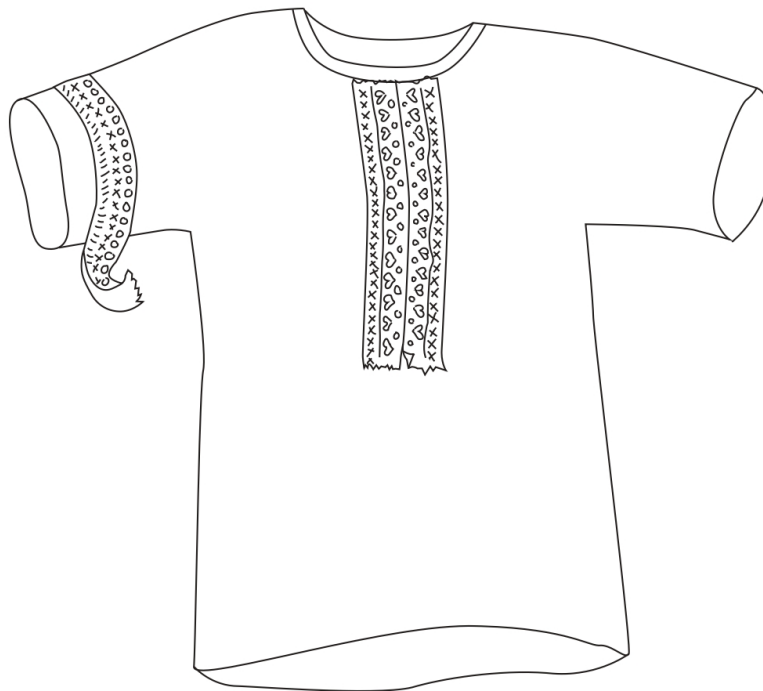
2) Každému dítěti nalepíme na stůl pruh papírové lepicí pásky o délce minimálně 40 cm. (Konce pásky příliš neuhlazujeme, budeme ji pak potřebovat ze stolu sundat.)

3) Pásku budou děti zdobit jednoduchými ornamenty a útvary. Na kreslení použijeme olejové voskovky (mladší děti), výrazné fixy či gelové propisky (starší děti). Necháme dětem zvolit 2–3 barvy, které použijí a vybíráme spíše základní barvy (žlutá, modrá, zelená, červená, černá) – příliš barevné vzory ztratí lidově-tradiční nádech.

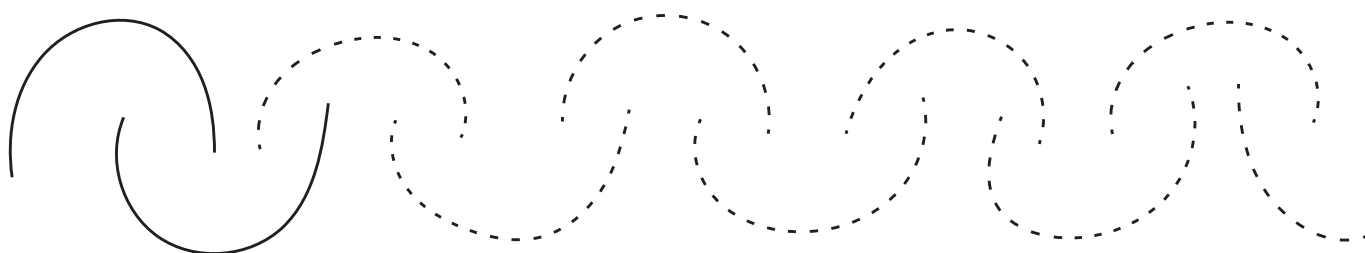
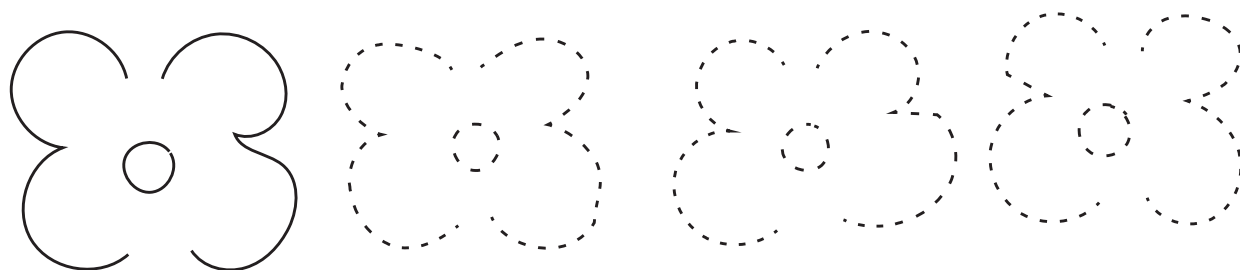
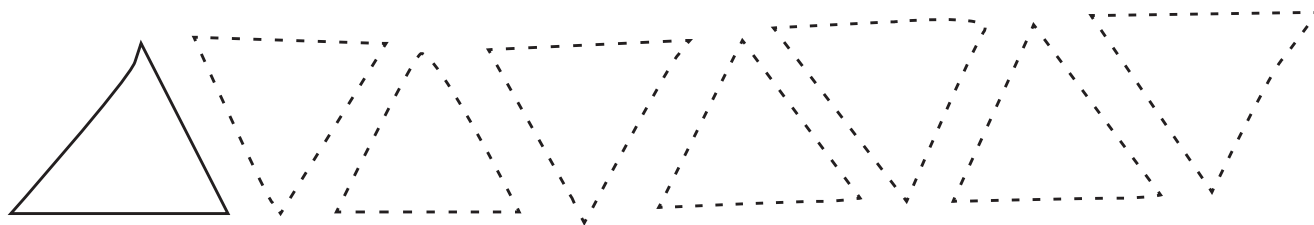

4) Nalepíme pásku dětem na tričko a předvedeme si navzájem své vyšyvanky, prozkoumáme vzory kamarádů a pochválíme si svá díla.

Ukrajinské vyšyvanky mají různé vzory, zkus je napodobit a pokračovat v předkresleném vzoru až do konce stránky.

METODICKÉ LISTY – TRADICE A ŘEMESLA (PL 9)

Výukové metody a strategie:	výklad, vyprávění, diskuse, kladení otázek, samostatná práce
Obecné vzdělávací cíle:	seznámení se s ukrajinskými tradicemi, svátky, práce s barvami, rozvoj jemné motoriky, rozvoj tvořivosti
Dílčí cíle dle RVP:	<hr/> <hr/> <hr/>

SVÁTKY: VÁNOCE

Časová dotace:	30 min
Pomůcky:	pracovní list (PL9), pastelky/fixy

Postup:

V období svátků si s dětmi povídáme o tom, že v jiných zemích se svátky mohou slavit jinak. Na Ukrajině jakožto v pravoslavné zemi se křesťanské svátky slaví podle juliánského kalendáře.

Vánoce se tak slaví až po našem Novém roce, přesněji od 6. do 19. ledna. Tradice se v různých částech země liší. V některých regionech se Vánoce slaví dvakrát – 25. prosince podle gregoriánského kalendáře a 6. ledna podle juliánského. Štědrý den (6. ledna) se na Ukrajině nazývá **Svjatij Večir**. Je to den přísného půstu, ovšem při štedrovečerní večeři by každý měl mít na stole **12 bezmasých pokrmů**, které symbolizují počet apoštolů. Nejdůležitějším pokrmem je **kutja**, což jsou vařené pšeničné kroupy s mákem, ořechy, rozinkami a medem. **Kutja symbolizuje hojnost a zdraví.**

Vánoční stromeček se nazývá **jalyinka**, zdobí se na Nový rok (31. prosince) a dárky pod ní nosí Děda Mráz. Cennější dárky ovšem nosí dětem sv. Mikuláš (Mykola) už 19. prosince. O Štědrém večeru chodí **koledníci** – děti i dospělí, zpívají, zvěstují narození Krista a přejí hospodáři a hospodyni, které navštíví, radost, štěstí a zdraví na celý rok. Nosí s sebou **vánoční hvězdu**.

Pokud máme ve třídě děti z Ukrajiny, zapojíme je do povídání. Ptáme se: *Jak se slaví Vánoce u vás doma? Kdo vám nosí dárky? Co na Vánoce doma jíte? Znáte nějaké ukrajinské vánoční písničky?*

Rozdáme dětem **PL9**, na kterém děti vybarví vánoční hvězdu podle tvaru v nápovědě. Jelikož tiskneme černobíle, legendu s dětmi předem vybarvíme, potom jen dohlédneme, zda vybarvují podle zadání.

SVÁTKY: VELIKONOCE

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: barevné stužky nebo proužky různých druhů látek, kartonový, kovový nebo umělohmotný základ na věnec, nůžky

Postup:

Nejdůležitějšími svátky na Ukrajině jsou **Velikonoce**. V ukrajinštině se nazývají **Velykdeň**, **Pascha** či **Paska**. Předchází jim přísný 40denní půst. Na Velký pátek Ukrajinci nic nejedí, pečou se velikonoční bochánky – pasky, což je obdoba českého mazance. V sobotu se zdobí **kraslice**, zvané **krašanky** nebo **pysanky**. Používání symbolů a vzorů na kraslicích mělo magický význam a malování kraslic bylo pohanským rituálem, který měl zajistit ochranu, zdraví, plodnost a štěstí tomu, kdo kraslici dostane.

Na velikonoční neděli brzy ráno po prvním úderu zvonu spěchají lidé do kostela na bohoslužbu, před kostel staví do řady své **zdobené košíky s pokrmý**, které pak kněz posvětil svěcenou vodou. Lidé se snaží, aby byl jejich košíček ten nejkrásnější. Velikonoční pondělí se nazývá **Oblyvanyj ponedilok** a dodržuje se tradice polévání. Děti tento den navštěvují prarodiče a příbuzné a koledují.

Velikonoční výtvarná technika je inspirována ukrajinskou tradicí práce s látkami. Budeme vyrábět věnec ze stužek.

TECHNIKA: VELIKONOČNÍ VĚNEC ZE STUŽEK

- 1) Nastříháme si kousky látky na proužky přibližně stejné velikosti. Vybíráme látky různých barev a vzorů.
- 2) Na základ začneme navazovat stuhy a proužky. Na rubové straně stuhy uvážeme na uzlík. Přitlačujeme stuhy co nejblíže k sobě.

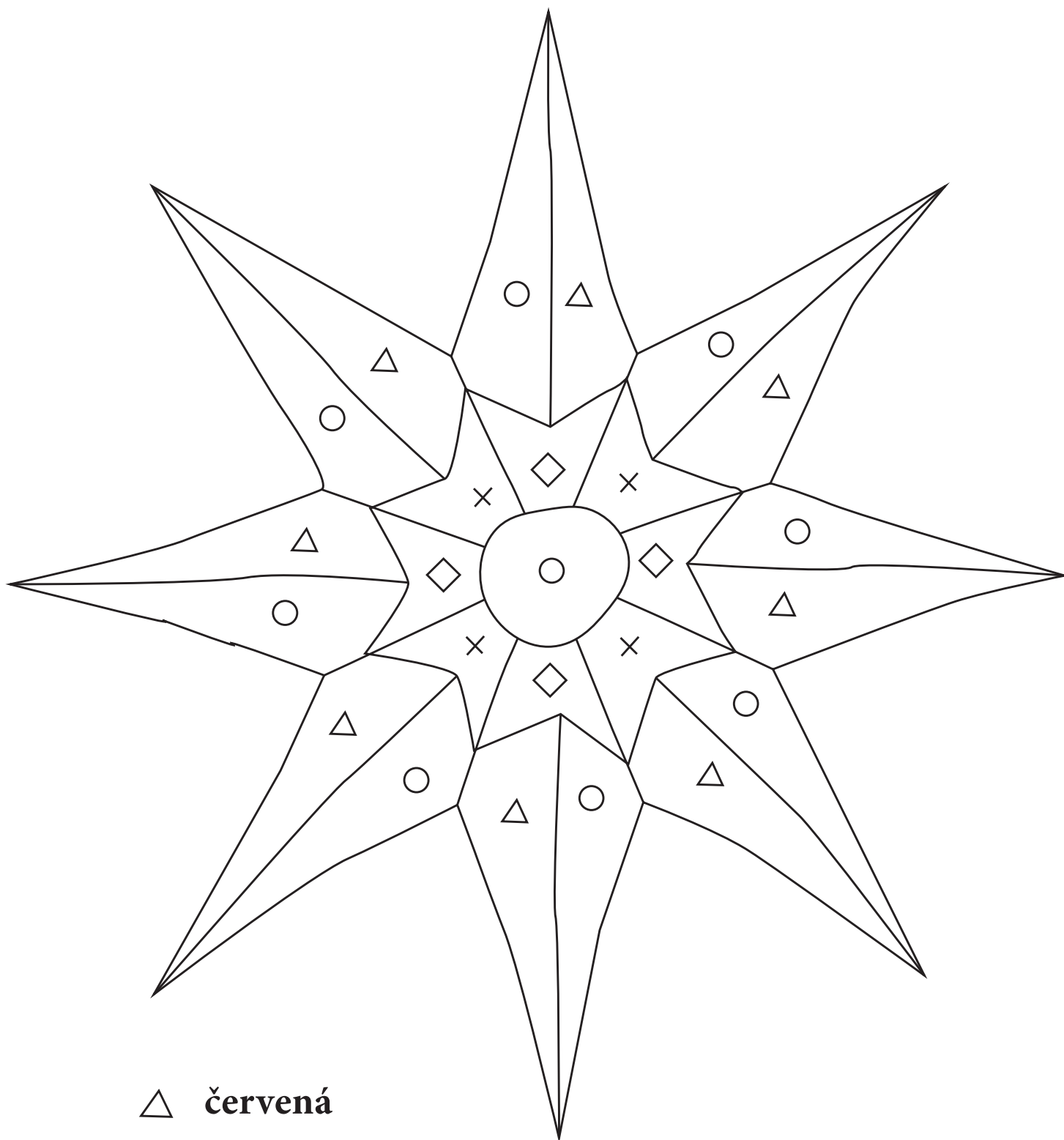

- 3) Pokud máme stuhy různých velikostí, při uvazování zastříhujeme konce na stejnou délku.
- 4) Až budeme mít celý kroužek plný mašlí, máme hotovo. Stačí už jen najít vhodné místo na zavěšení věnce.

Vybarvi ukrajinskou vánoční hvězdu podle nápovědy.

△ červená

○ žlutá

◇ modrá

× zelená

METODICKÉ LISTY – TRADICE A ŘEMESLA

Výukové metody a strategie: výklad, vyprávění, diskuse, kladení otázek, rozhovor, hra, zážitková metoda, projektové vyučování

Obecné vzdělávací cíle: seznámení se s ukrajinskou kuchyní, možný přesah k tematice stravy či české národní kuchyně

Dílčí cíle dle RVP:

KUCHYNĚ

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: pokrmy ukrajinské kuchyně

Postup:

Ukrajinská kuchyně je velmi zajímavá a spojuje v sobě mnoho vlivů, zejména ruský, ale i polský, maďarský, německý či turecký. Mezi nejznámější jídla patří i u nás známá polévka **boršč** z masa, červené řepy a dalších druhů zeleniny. Jedním z nejběžnějších jídel jsou **varenyky** – těstovinové taštičky plněné sladkou nebo slanou náplní a servírované se zakysanou smetanou či osmaženou cibulkou nebo na sladko s cukrem. Velmi populární na Ukrajině jsou také **holubci** – zelné závitky plněné pikantní směsí masa a rýže dušené v rajčatové omáčce nebo **pelmeni** – těstoviny podobné italským tortellini plněné masovou náplní. Dalším oblíbeným jídlem jsou **syrnyky** – placičky z tvarohového těsta, podobné českým lívancům, které se zdobí marmeládou a smetanou nebo jogurtem. Při slavnostnějších příležitostech připravují Ukrajinci **šašlik** – špíz z masa, grilovaný přímo na ohni. Důležitou složkou potravy je chleba, který je konzumován i k přílohám. Tradičním nápojem je čaj, kompot ze sušeného ovoce – **uzvar** a kvas – fermentovaný nápoj z obilí.

Pokud je to reálné, pokusíme se domluvit s jídelnou na přípravě jednoho z uvedených ukrajinských jídel. Před či po jídle si povídáme: *Z čeho je jídlo vyrobené a proč? Co se na Ukrajině nejvíce pěstuje? Znáte takové jídlo? Děláte ho doma? Jaká jsou vaše oblíbená jídla? Jaká jídla umíte sami připravit?*

Pokud máme ve třídě děti z Ukrajiny, pokusíme se s rodiči dětí domluvit přípravu malého ukrajinského občerstvení (svačinka) na některé odpoledne po skončení školky.

TIP Pokud jídelna není nakloněna vaření ukrajinského jídla, můžeme ukrajinskou kuchyni pouze spojit s jakýmkoliv **jídlem z červené řepy**, která je na Ukrajině velmi běžná a často konzumovaná. Můžeme dále navázat programem zaměřeným na červenou řepu (červená řepa jako tiskátko, malování obrázků, povídání o pěstování řepy, čtení pohádky o řepě atd.)

TIP V den ukrajinského jídla si s dětmi oblečeme vyrobené ukrajinské ozdoby (falešnou vyšivanku či vinok). Pustíme si ukrajinskou hudbu. A uspořádáme si opravdovou slavnost.

Ukrajinská lidová hudba: **Oj na hori cihane stojaly** / **Tuman Yarom, hmla v rokline** / **Oj na Ivana** / **Sonce nyzeňko**. Současná ukrajinská kapela, která pracuje s lidovými hudebními náměty: **DakhaBrakha**. Ukrajinská verze písně **Despacito**.

METODICKÉ LISTY – REFLEXE

Výukové metody a strategie: brainstorming, reflexe, skupinová a samostatná práce, kreslení, hra, prezentace, zážitková metoda, projektové vyučování

Obecné vzdělávací cíle: zakončení tématu, schopnost reflektovat nabyté vědomosti a reflexi vizuálně ztvárnit, schopnost prezentace

Dílčí cíle dle RVP:

UKRAJINA MÝMA OČIMA

Časová dotace: 30 min

Pomůcky: slepá mapa Ukrajiny na velkém archu balicího papíru, nůžky, pastelky, fixy, tyčinková lepidla

Postup:

1) Vytvoříme společně veledílo, které zachytí, co se nám na všem tom povídání o Ukrajině líbilo a co si pamatujeme nejzajímavějšího. Na co největší arch papíru (např. balicí papír) nakreslíme obrys mapy Ukrajiny. Mapu Ukrajiny rozstříháme na tolik částí, kolik máme dětí ve třídě.

2) Děti na jejich kousek papíru nakreslí, co si o Ukrajině zapamatovaly, co se jim nejvíc líbilo, co se o zemi dozvěděly a co si vyzkoušely. Mapu pak poskládáme a slepíme dohromady na arch balicího papíru.

TIP Mapu nestříháme na části, ale kreslíme rovnou do mapy, všichni společně. Nebo vymyslíme s dětmi svou vlastní ukrajinskou galerii.

ZÁVĚREČNÁ PŘEHLÍDKA

Časová dotace: 30–60 min

Pomůcky: výrobky a materiály vytvořené v souvislosti s povídáním o Ukrajině, výzdoba dle vlastního uvážení, reproduktor

Postup:

1) Na závěr našeho putování Ukrajinou si s dětmi připravíme shrnutí i ohlédnutí za tím, co jsme společně vytvořili. Předvedeme si vše, co nám vzniklo pod rukama v souvislosti s Ukrajinou (výšyvanky, vinky, vzniklé loutky a třeba také vytvořenou tabulku z výzkumů, kterou ponese jako plášť) formou velkolepé **módní přehlídky**. Promluvíme si s dětmi o tom, že v naší módní přehlídce to není o předvádění se, soutěživosti, holčičí zábavě ani o hodnocení krásy. Jde nám o možnost sdílet, ukázat si něco hezkého velkolepě a zábavně.

2) Najdeme nebo vytvoříme místo ve školce, které co nejvíce připomíná módní molo. Nachystáme společně sedátka pro diváky či speciální girlandovou výzdobu. Pro průběh přehlídky na sebe pedagog vezme roli moderátora. Můžeme zařadit mikrofon do ruky, velkolepá slova, gong nebo frkačku, reprodukovanou ukrajinskou hudbu.

3) Z výrobků, které nechceme na módním mole použít, připravíme s dětmi výstavu (např. PL nebo naše závěrečná mapa) a po přehlídce slavnostně otevřeme galerii nebo uspořádáme odpolední vernisáž pro rodiče, kterou stihnou projít při vyzvedávání dětí.

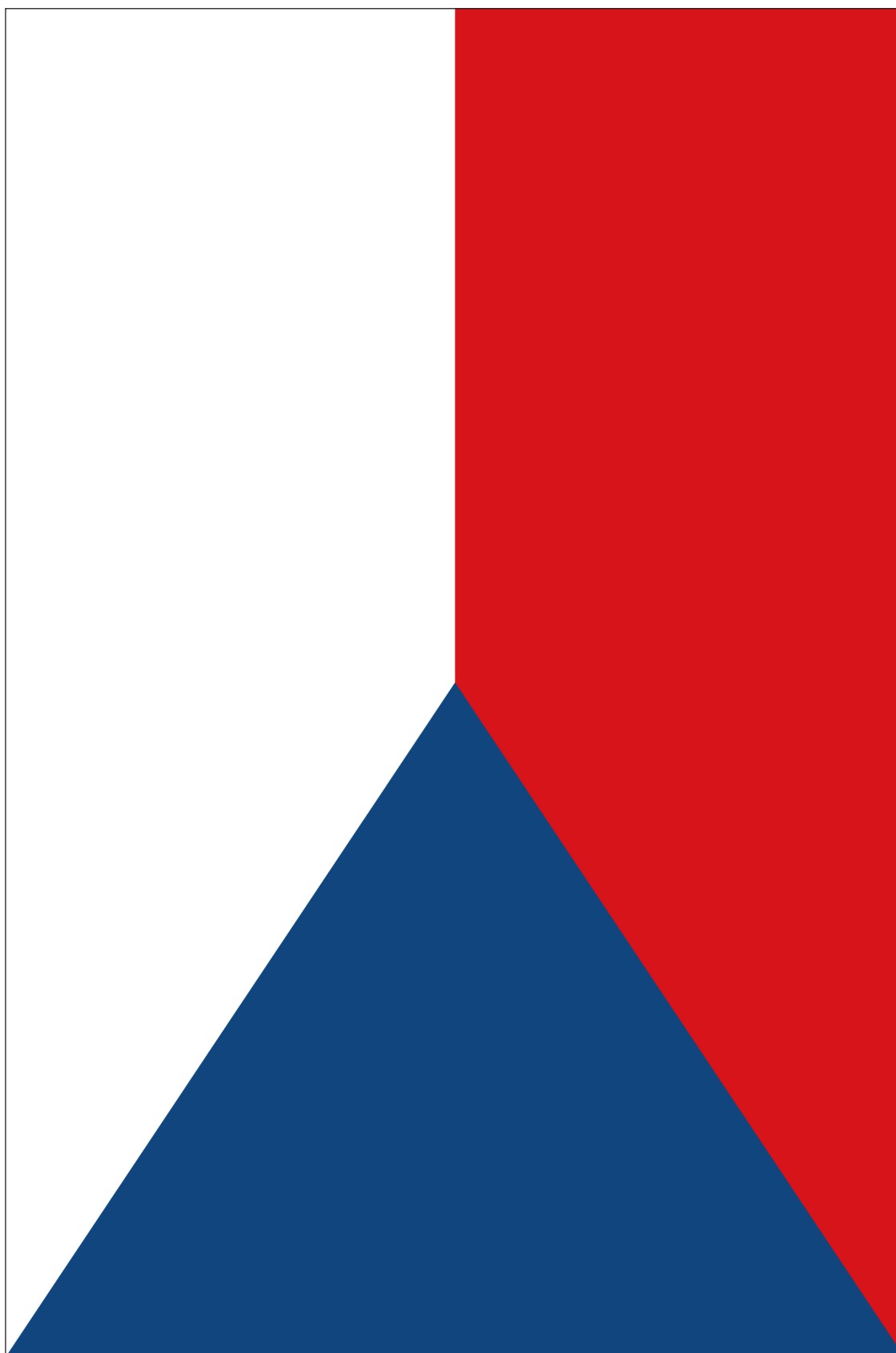
PŘÍLOHA 1 – POHÁDKA

PŘÍLOHA 2 – FAUNA, FLORA A PODNEBÍ

PŘÍLOHA 3 – JAZYK A OBYVATELSTVO

ARABSKÁ ABECEDA

ا ب ت ث ج ح خ
ā b t ṭ ġ ḥ ḫ

د ذ ر ز س ش ص
d ḏ r z s š ṣ

ض ط ظ ع غ ف ق
ḍ ṭ ṣ ʿ ġ f q

ك ل م ن ه و ي
k l m n h w y

ČESKÁ ABECEDA

Á A B C Č Ď ě Ě F
G H CH I Í J K L M N
Ň Ŏ Ó P Q R Ř S Š T ť
U Ú Ů V W X Y Ý Z Ž ! ?

ČÍNSKÁ ABECEDA

人	人	人	人	人	人	人
女	女	女	女	女	女	女
耳	耳	耳	耳	耳	耳	耳
馬	馬	馬	馬	馬	馬	馬
魚	魚	魚	魚	魚	魚	魚
山	山	山	山	山	山	山
日	日	日	日	日	日	日
月	月	月	月	月	月	月
雨	雨	雨	雨	雨	雨	雨
雲	雲	雲	雲	雲	雲	雲

UKRAJINSKÁ ABECEDA

А Б В Г Г А Е
Є Ж З И І Ї Й
К Л М Н О П Р
С Т У Ф Х Ц Ч
Ш Щ Ъ Ю Я

PŘÍLOHA 4 – TRADICE A ŘEMESLA

PŘÍLOHA 5 – TRADICE A ŘEMESLA

POUŽITÉ ZDROJE

- <https://inbaze.cz/publikace-a-metodicke-materialy/#bedynky>
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#Zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD>
- <https://cz.pinterest.com/pin/589690144944442095/>
- <https://www.xrusko.cz/nejvetsi-staty-sveta-podle-rozlohy/>
- https://www.waldorfpardubice.cz/wp-content/uploads/2014/09/produkt_odzrnakechlebu.pdf
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajinsk%C3%A1_vlajka
- <https://www.youtube.com/watch?v=41Ea6cUt658>
- https://www.vlajky.cz/informace/informace_vexilologie_vlajky_a_prapory.php
- <https://cz.pinterest.com/pin/736620082794887736/visual-search/?x=16&y=16&w=530&h=671&cropSource=>
- <http://wizzyschool.com/language/alphabets%20of%20the%20world.php>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Kupadeln%C3%A9_sv%C3%A1tky
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Euromajdan>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajinsk%C3%BD_vinok
- <https://www.shutterstock.com/cs/search/ukrainian+vinok>
- <https://theculturetrip.com/europe/ukraine/articles/a-complete-guide-to-traditional-ukrainian-clothing/>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajinsk%C3%A1_h%C5%99ivna
- https://www.youtube.com/watch?v=z1JUdnC5dT8&ab_channel=JRvideos
- <https://ukieology.com/blogs/news/ukrainian-vinok-when-beauty-and-tradition-intertwine>
- <http://cacorkyvakci.cz/hrajeme-si-venku/>
- <https://svobodnahra.cz/praxe/>
- <http://cacorkyvakci.cz/wp-content/uploads/2019/08/vDSC0285-1-1870x1239.jpg>
- <https://cz.depositphotos.com/170534464/stock-photo-fresh-floavouring-and-medicinal-plants.html>
- https://www.google.com/search?q=%D0%92%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%B2%D0%B0%CC%81%D0%BD%D0%BA%D0%B0&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKewis_tbpmmffxAhXCDOwKHZaxBGcQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1273&bih=607
- <https://cz.pinterest.com/pin/165014773832897175/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=HsMtwBKcv0w&list=PLZ0MkIFZFSm25Zs9yIn1fr-js35IsoaR&index=1>
- <https://www.youtube.com/watch?v=uBeMZ7-JaPc>
- https://www.youtube.com/watch?v=1e6_7uE8-Kc
- <https://www.youtube.com/watch?v=0zg-UagKvsQ>

- <https://www.youtube.com/watch?v=Z6SA9h4Jv7s>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Hxgl dL x0gw&t=657s>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Jf7yk9QB97>
- <https://www.youtube.com/watch?v=TM5QYZ3OfQw>
- https://klopotenko.com/wp-content/uploads/2020/01/Kytia-s-pshenicei_siteWeb.jpg?v=1578060552
- <https://i.pinimg.com/564x/80/11/16/8011161b06e048a97e54fa3bb9fc8214.jpghttps://pimg.ua/uploads/longrid/2019-01/TWFydGluaW91a19QYXNrYS5KUEc=230.JPG>
- https://vv-hotel.com/photos/11-calendar/vesna-velykden/pysanky_2_900.jpg
- <https://i.pinimg.com/564x/22/2d/cb/222dcb88b30ed65057fa2bc5aead58a9.jpg>
- <https://i.pinimg.com/564x/ca/21/d6/ca21d63331414312f75882185069d152.jpg>
- <https://www.navkoloua.com/Media/navkolo/%D0%A2%D1%83%D1%80%D1%8B%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D0%B5/%D0%9E%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B5%20%D1%82%D1%83%D1%80%D1%8B/%D0%9D%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%8F%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2/105.jpg>
- <https://recept-duhovka.ru/wp-content/uploads/2020/10/uzvar-iz-suhofruktov.jpg>
- <https://i2.wp.com/ceskozdruve.cz/wp-content/uploads/2018/03/ukrajinske%C-C%81-knedli%CC%81ky-1.jpeg?resize=740%2C405&ssl=1>
- <https://media.igourmet.cz/yummy/1b/f4/1bf4d320e745fd8dfbf0782a8451c842.jpg>
- <https://www.youtube.com/watch?v=85c7UculKxI>
- https://naurok-test.nyc3.cdn.digitaloceanspaces.com/430157/images/976233_1586811944.jpg
- <https://eschovka.cz/product/?pid=2855>
- https://ic.pics.livejournal.com/ladna_kobieta/20702521/120066/120066_original.jpg

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

